

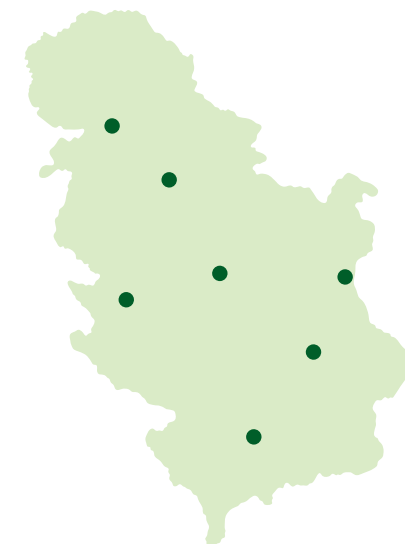
ПРОСТОРНО ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И СТАЊУ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА 2011

Припрему извештаја извршила
Републичка агенција за просторно планирање

Март 2012. године

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И СТАЊУ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА 2011

Припрему извештаја извршила
Републичка агенција за просторно планирање

Март 2012. године

Министарство животне средине, рударства и просторног планирања
Министар др Оливер Дулић

Републичка агенција за просторно планирање
Директор проф. др Борислав Стојков

Радни тим:

проф. др Борислав Стојков (координатор, методолог и концептор Просторног плана Републике Србије)

др Љиљана Живковић

др Синиша Тркуља

Оливера Радоичић

мр Александар Ђорђевић

Огњен Плавец

мр Предраг Ковачевић

Вања Шаула

За израду Извештаја коришћени су подаци следећих институција:

Републички завод за статистику

Републички геодетски завод

Агенција за заштиту животне средине

Подручни заводи за заштиту споменика културе

Канцеларија за европске интеграције

САДРЖАЈ

Увод

Стање показатеља просторног развоја Републике Србије.

Показатељи уравнотежености регионалног развоја и нивоа социјалне кохезије	8
Показатељи регионалне конкурентности и приступачности.....	26
Показатељи одрживог коришћења природних ресурса и стања животне средине	27
Показатељи заштићености и одрживости коришћења природног и културног наслеђа, и предела	29
Показатељи просторно-функционалне интегрисаности у окружење	32
Реализација приоритетних стратешких пројеката из Просторног плана Републике Србије.....	34
Покривеност Републике Србије просторно-планском документацијом	36
Информациони систем за праћење и оцењивање имплементације	
Просторног плана Републике Србије	38
Општи преглед планираних активности на успостављању ИСПО-а.....	39
Преглед статуса активности на успостављању ИСПО-а за 2011. годину	41
Преглед активности на успостављању ИСПО-а планиране за 2012. годину	42
Ка оцени стања просторног развоја Републике Србије.....	43

УВОД

Доношењем Закона о Просторном плану Републике Србије (у даљем тексту: ППРС) (Сл. гласник РС 88/2010) и утврђивањем Уредбе о Програму имплементације ППРС (Сл. гласник РС 102/2011) отворен је пут ка моделу континуалног праћења просторног развоја Републике Србије. Овај пут садржи неколико карактеристичних тачака од којих су неке:

дугорочног карактера-тачке у размаку од 10 година када се ради нови Просторни план Републике Србије;

средњерочног карактера-тачке у размаку од 5 година када се ради Програм имплементације ППРС-а за наредних 5 година; и

краткорочног карактера-тачке у размаку од годину дана када се ради Извештај о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја Републике Србије за претходну годину.

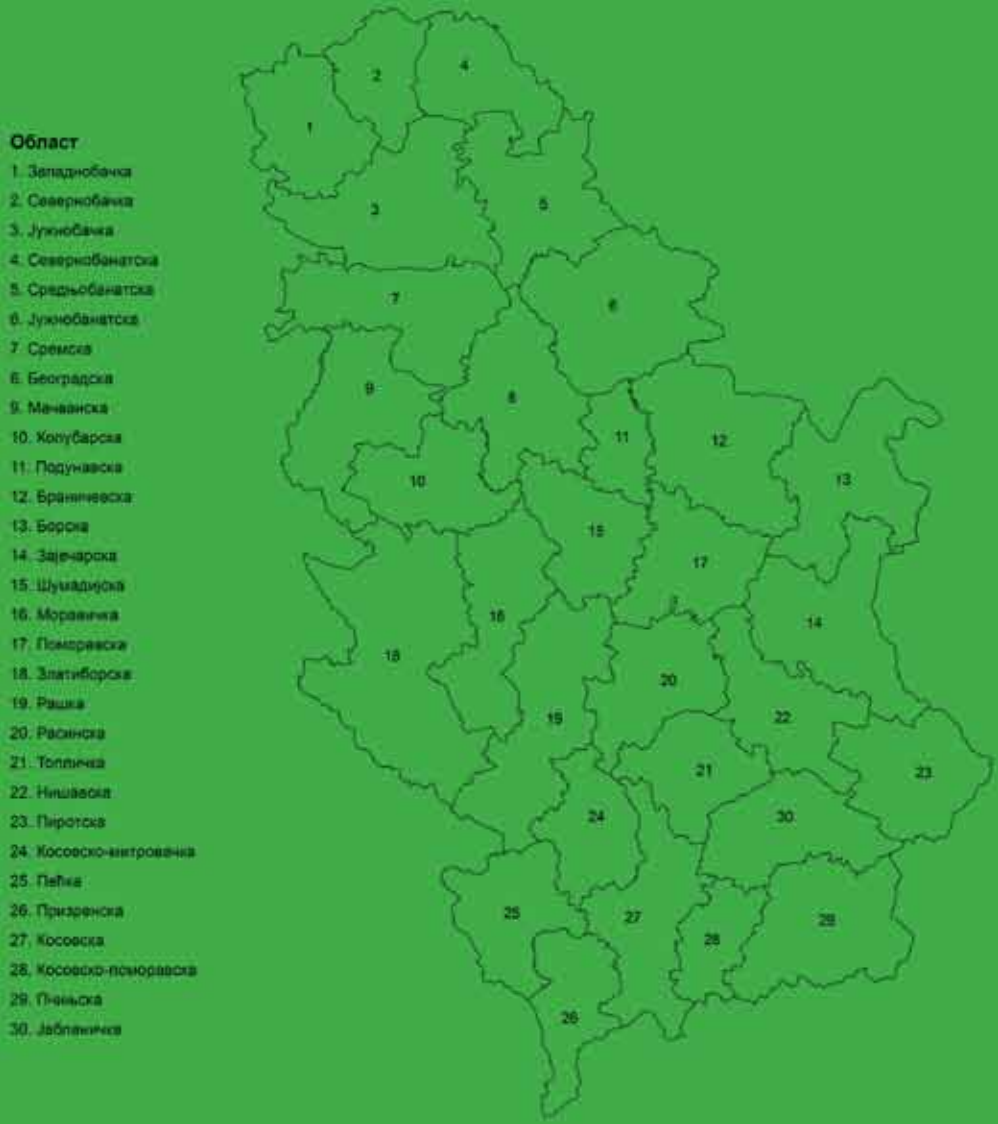
Поред временског континуума који је успостављен Законом о ППРС-у, успостављен је и метод квантификације појава на територији Републике Србије. Овај метод назначен је у ППРС-у у виду модела којим се остварење већег броја стратешких приоритета може мерити показатељима просторног развоја, који су усмереним ка остварењу пет општих циљева просторног развоја Републике Србије. На овом методу заснована су и структурна и решења у погледу садржаја будућег информационог система о просторном развоју. У наставку, Програмом имплементације ППРС-а за период 2011-2015, извршена је селекција стратешких приоритета са тежњом да се дефинишу као стратешки пројекти реални за потпуно или делимично остварење до 2015. године, а представљен је и нацрт модела информационог система у складу са релевантним европским директивама. На том основу формиран је и овај први Извештај о стању просторног развоја Републике Србије за 2011. годину, са тежњом да се:

- Идентификују они показатељи просторног развоја за које данас у Србији постоји поуздан извор података, изврши опис тих показатеља, и објасни начин и ограничења њиховог мерења;
- Утврди стање селектованих стратешких пројеката повезаних са дефинисаним показатељима, и усмери ка једном од пет општих циљева просторног развоја Републике Србије;
- Илуструје територијална дистрибуција одређеног показатеља просторног развоја на нивоу НСТЈ 3 или области¹; и
- Графички представе допунске информације од значаја за закључивање о статусу показатеља, односно стању просторног развоја у 2011. години.

Број изабраних показатеља мањи је од броја наведеног у моделу у ППРС-у. Од укупно 106 показатеља просторног развоја у моделу, у овом тренутку није могуће користити више од 24² услед непостојања или недовољне поузданости постојећих извора података, односно релевантних информационих система у Републици Србији уопште. У сарадњи са Републичким заводом за статистику и Републичким геодетским заводом овај број ће се континуално повећавати из године у годину. Поред функције праћења и оцењивања просторног развоја Републике Србије, годишњи извештаји у наредном периоду омогућиће утврђивање потребе у погледу евентуалних измена и допуна ППРС-а, као и доношење закључака о стратешким приоритетима који ће се разрађивати следећим Програмом имплементације ППРС за период 2016-2020.

¹ У складу са Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица (Службени гласник РС, бр. 109/2009 и 46/2010) „...Чл.5...Ниво НСТЈ 3 чине јединице локалне самоуправе у саставу управних округа...Чл.8...Називи области нивоа НСТЈ 3 одређују се према називима управних округа чије територије јединице локалне самоуправе улазе у састав одређене области...”
² У циљу једноставног праћења имплементације ППРС-а, нумерација показатеља просторног развоја презентованих у овом Извештају оригинална је, тј. преузета је из ППРС-а односно Програма имплементације ППРС-а 2011-2015

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ПРОСТОРНОГ
РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПОКАЗАТЕЉИ УРАВНОТЕЖЕНОСТИ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА
И НИВОА СОЦИЈАЛНЕ КОХЕЗИЈЕ

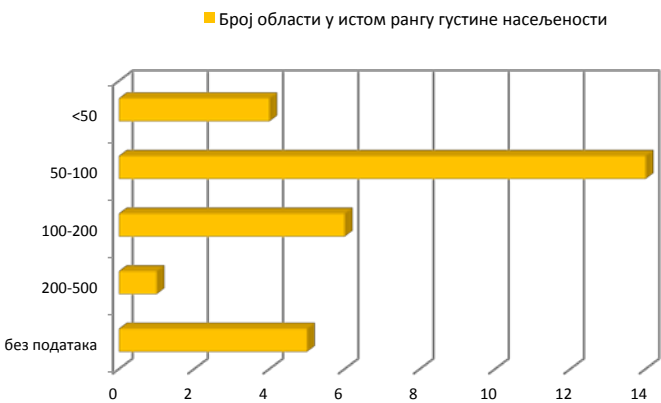
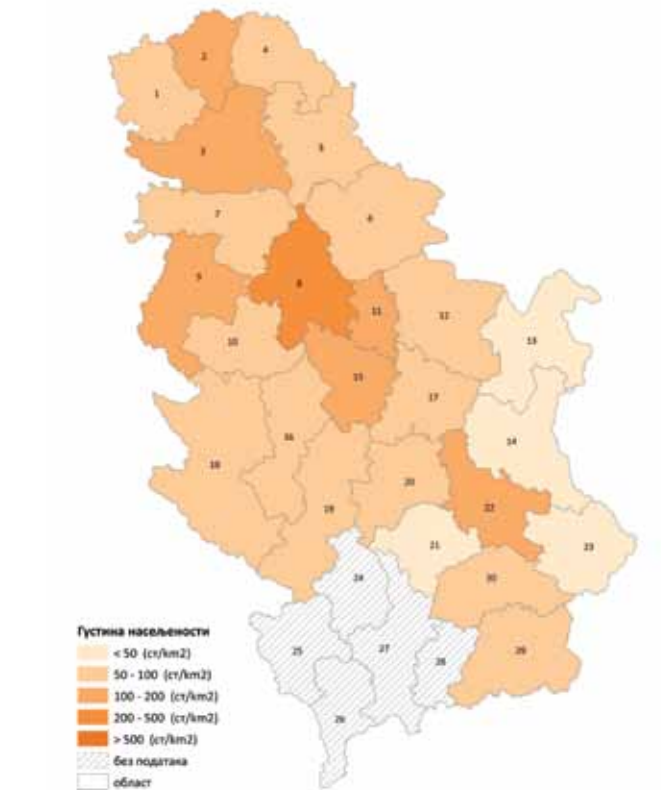
ПОКАЗАТЕЉ 1. ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Уравнотежени размештај становништва

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Густина насељености представља укупан број становника на квадратном километру и указује на просторни размештај становништва. За потребе овог извештаја подаци су прикупљани и обрађивани на нивоу области.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Однос броја становника и површине територије: $G=C/P$ (ст/км²) (параметри: C - број становника, P - површина територије). Скала вредности показатеља: <50, 50-100, 100-200, 200-500, >500 ст/км²

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Размештај становништва је један од основних показатеља уравнотежености социо-економског развоја, који пружа информације о потенцијалима (радна снага, број потенцијалних корисника услуга, потрошача, итд.) и специфичностима развојних изазова (урбана дисекономија, депопулација подручја, производна виталност подручја, оправданост опремања техничком инфраструктуром). За диференцирање територија, према критеријумима Европске уније, као и ESPON-а, рурална подручја се сматрају она са густинама мањим од 100 ст/км², док су потенцијална агломерацијска подручја са густинама преко 200 ст/км².

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Пожељно је да се густина насељености прикаже коришћењем података за мање просторне јединице (насеља или бар на општинском нивоу, мада би идеално било на нивоу растерске мреже 500*500 м) како би се добила прецизнија слика. Овим би се донекле избегао проблем „вештачких“ густина када су у питању велике просторне јединице, док би се истовремено много јасније уочиле постојеће разлике између урбаних и руралних подручја.

Извор:

Општине у Србији 2003, Републички завод за статистику, Београд, 2004

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Као и у већини других земаља Европе и код нас је изразито већа вредност показатеља за подручје главног града, односно Београдске области у односу на остале области у Републици (1:13 у поређењу Београдске са Зајечарском облашћу). На основу обрађених података, уочено је да 4 округа која се налазе у пограничном подручју имају изразито малу густину насељености до 50 ст/км², 6 области (све се налазе у зони утицаја Пан-европских коридора) имају преко 100 ст/км², а само Београдска област преко 200 ст/км². Просечна густина насељености износи око 85 ст/км², док се посматрано на нивоу области вредности крећу од приближно 40 ст/км² до 500 ст/км².

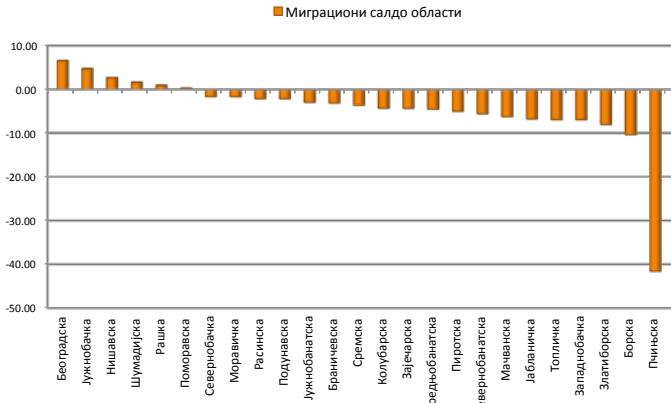
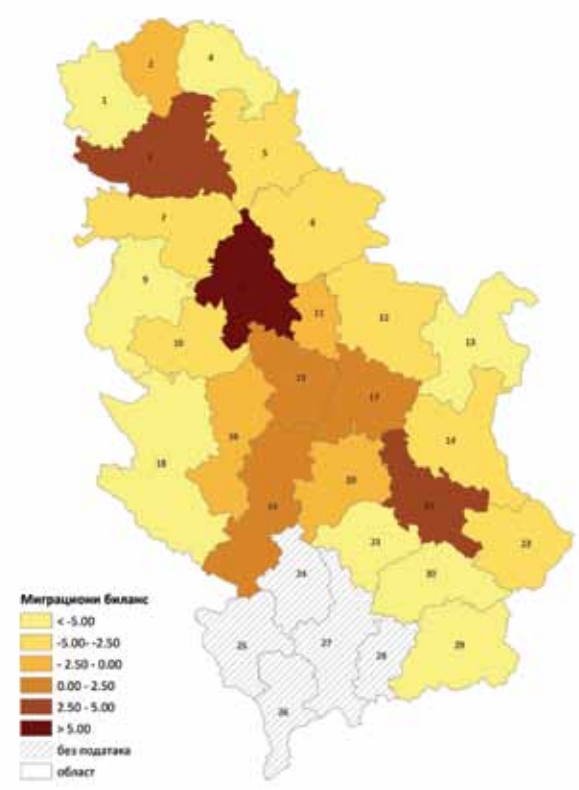
ПОКАЗАТЕЉ 2. СТОПА МИГРАЦИОНОГ САЛДА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Уравнотежени размештај становништва

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Показатељ указује на разлике у динамици просторне покретљивости становништва по областима Републике Србије. Контрасти миграционих кретања су у највећој мери одређени констелацијом просторно-економског диспаритета. Такође, уочавају се и разлике између Београдске области, коју карактерише константни прилив становништва у претходном периоду, и других области Републике Србије, које углавном прати емиграција становништва. Показатељ посебно има примену код интеррегионалне упоредивости миграционих токова Републике Србије са земљама у Европи.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Миграциони салдо исказује се разликом укупног броја становника и природног прираштаја у међупописном периоду (2002-2011): $m=p\{(Ct2-Ct1) - (P-Y)\} / Cn * 1000$; (параметри: Ct1 - број становника Попис 2002; Ct2 - број становника Попис 2011, P- број рођених, Y - број умрлих); Cn – просечан број становника између два пописа. Препоручена скала вредности: < -5,0 / -5,0 до -2,5 / -2,5 до 0,0 / 0,0 до 2,5 / 2,5 до 5,0 / > 5,0

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Мапирање овог показатеља може указати како на унутарнационалне, тако и на миграционе токове са другим државама. Миграције становништва из граничних и мање развијених подручја захтевају спровођење мера као и унапређење политике регионалног развоја, а посебно испитивање учинка помоћи демографско угроженим подручјима на умањивању емиграционих токова.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Интерпретација показатеља зависи од просторног нивоа који је узет за јединицу посматрања, стога је за анализу миграционих кретања потребан упоредни приказ различитих просторних нивоа и више временских серија података. За потребе овог извештаја коришћени/генерисани су подаци за године од 2002. до 2011/10.

Извор:

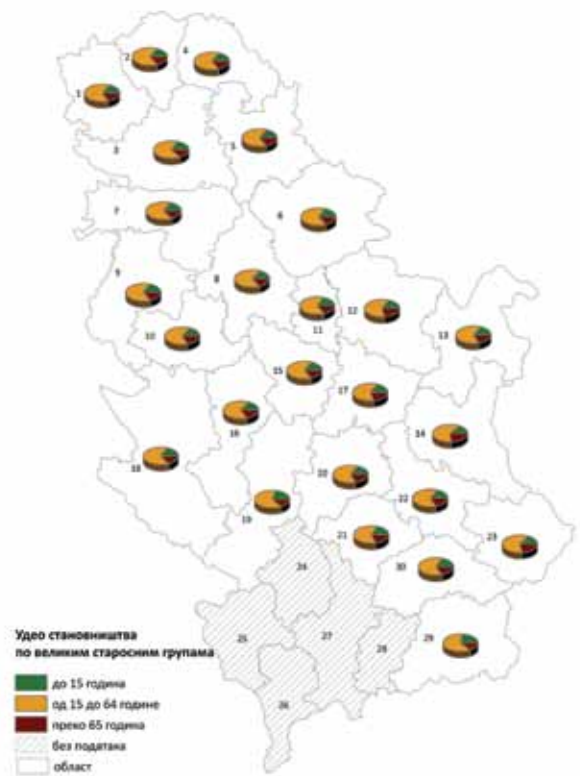
Општине у Србији, издања 2002-2010, Републички завод за статистику, Београд

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

На основу приказаних података сасвим је јасно да су миграторна кретања у Србији махом управљена ка главном граду односно ка Београдској области, вишеструко мање ка Јужнобачкој, Нишавској и Рашкој области, док је у осталим областима изражена негативана стопа миграционог салда што указује на исељавање, тј. наставак исељавања становништва из тих крајева. Изразито негативна стопа карактерише Пчињску област. Последице оваквог тренда су далекосежне, те је неопходно предузимање мера за њихово заустављање.

ПОКАЗАТЕЉ 3. УДЕО СТАНОВНИШТВА ПО ВЕЛИКИМ СТАРОСНИМ ГРУПАМА

ОСНОВНИ ЦИЉ:
1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА
Оперативни циљ:
Унапређење/одржање демографске структуре

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:
Овај показатељ указује на учешће одређених старосних група становника у укупном броју становника једне области. Разматране су три основне категорије: становништво старо до 15 година, од 15 до 65 година, и становништво старије од 65 година.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Удео младе популације, средовечне и старе популације у укупном становништву: $C_{15-}/C*100$; $C_{15-64}/C*100$; $C_{65+}/C*100$ (%) (параметри: C-број становника по старосним контингентима). Скала вредности показатеља: удео становника до 15 година: < 12,5 / 12,5-15,0 / 15,0 до 17,5 / 17,5 до 20,0 / > 20,0, удео становника 15 - 65 година: < 62,5 / 62,5-65,0 / 65,0 до 67,5 / 67,5 до 70,0 / > 70,0, удео становника са 65 и више година: < 12,5 / 12,5-15,0 / 15,0 до 17,5 / 17,5 до 20,0 / > 20,0

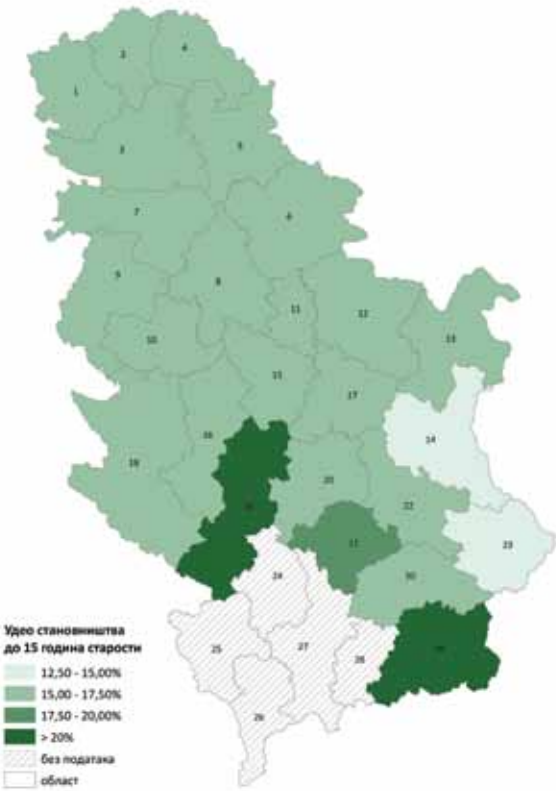
ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:
Становништво старости до 15 година, у које спада и школски узраст, представља део становништва који ће ући на тржиште рада у блиској будућности. Популација 15-65 година чини важан контингент економске структуре становништва, посебно јер показује радни контингент укупне популације. Удео становништва старијег од 65 година је важан показатељ, јер ова популација скоро у потпуности зависи од колектива, што указује на економски притисак који се врши на радни контингент.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Показатељ старосне структуре становништва је у великој мери везан за природно и миграционо кретање, као и од промена очекиваног трајања живота, а затим и од других (спољних) околности које индиректно утичу на демографски развој. За сложеније научно-демографске анализе потребно је користити мање агрегиране податке, на пример по 5-годишњим или 1-годишњим старосним групама, који су расположиви уз додатну обраду.

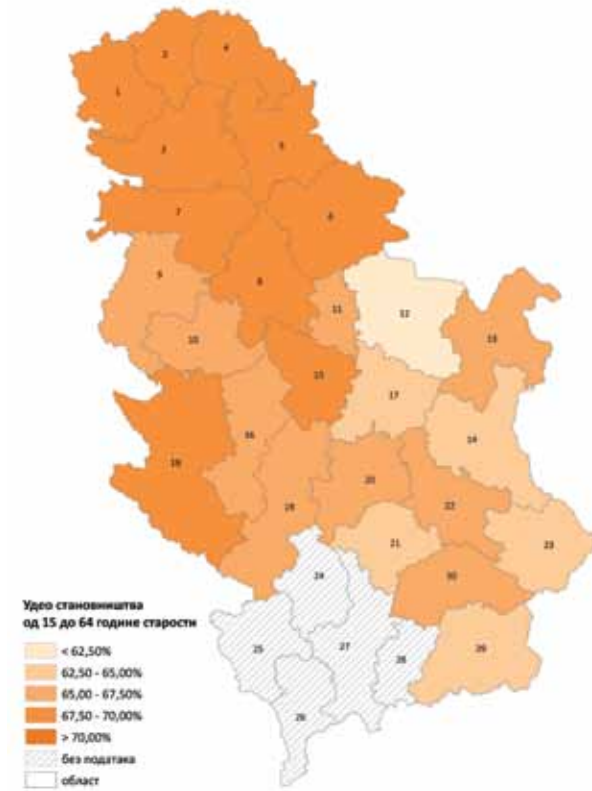
Извор:
Попис становништва, домаћинства и станова у 2002, Становништво, Књига бр. 2, Републички завод за статистику, Београд, 2003

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ
Упоредном анализом основне три старосне категорије становништва, уочава се да је концентрација становника старијих од 65 година у Источној Србији највећа, где је истовремено најмања концентрација младих и средовечног становништва које је носица економског развоја у посматраном тренутку у односу на остале области у Србији.

Удео становништва до 15 година старости

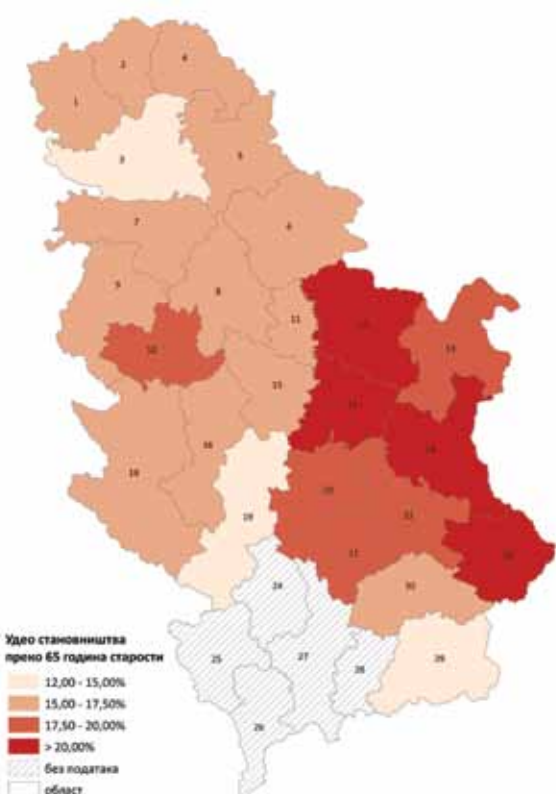

Удео становништва 15-65 година старости

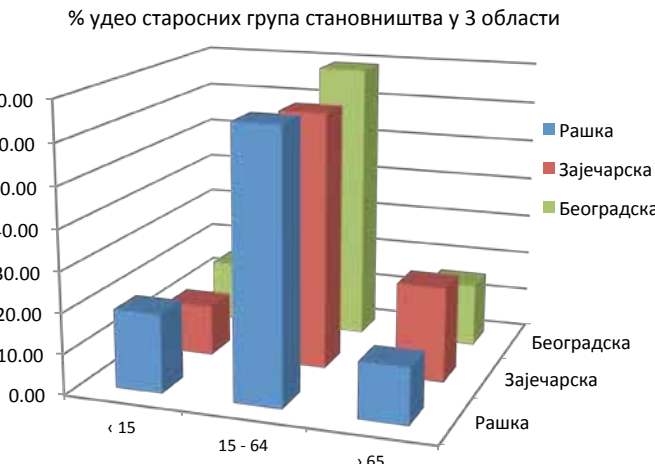

Напомена: Прегледна карта области са нумерацијом и називима налази се у Прилогу 1.

Удео становништва старијег од 65 година

Однос удела појединачних категорија становништва на примеру Београдске, Рашке и Зајечарске области.

ПОКАЗАТЕЉ 4. СТОПА УКУПНОГ ФЕРТИЛИТЕТА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење/одржање демографске структуре

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Показатељ показује укупан број живорођене деце на једну жену, односно збир одговарајућих специфичних стопа фертилитета које су рачунате за старосни интервал од 15-49 година по петогодишима. Како би просто обнављање становништва било дугорочно обезбеђено неопходно је да стопа фертилитета достиже вредност од 2,1.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Сума вероватноће рађања према старости жена између 15 и 49 година (статистички податак). Скала вредности показатеља: < 1,2 / 1,2-1,4 / 1,4-1,6 / 1,6-1,8 / > 1,8

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

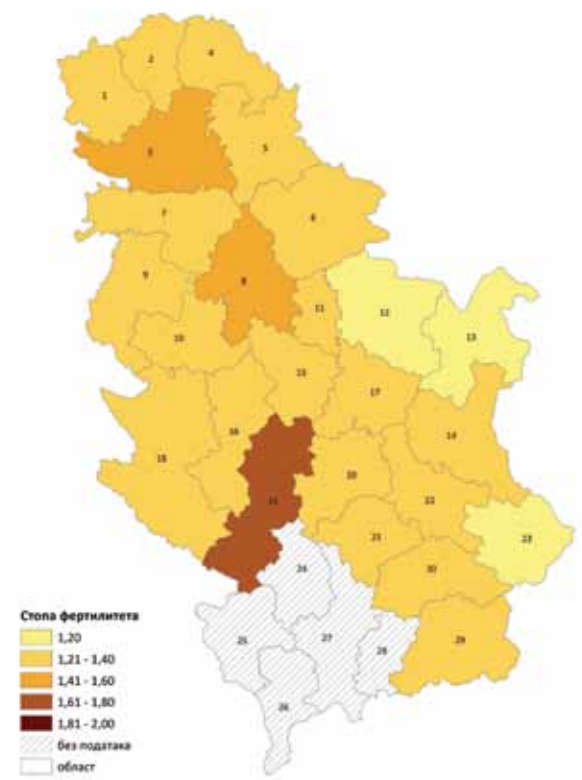
Дугорочно опадање вредности овог показатеља интензивирало је депопулационе процесе и појачало старење становништва, посебно у условима негативног миграционог биланса. С обзиром на сложеност детерминисања фактора који утичу на стопу фертилитета, као што су устаљене репродуктивне норме, одлагање рађања, висока психолошка и економска цена родитељства, одсуство репродуктивних потенцијала на одређеним територијама, овај показатељ отвара низ питања за валоризацију демографских ресурса локалне средине и могућности њиховог бољег организовања кроз инструменте популационе политике.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Показатеља не показује на којим основама је утемељен појавни репродуктивни модел па је за детаљније анализе потребно укључити и друге показатеље, као што су: етничка структура, старосна структура, природни и миграциони прираштај, структура фертилног контингента, степен урбанитета и слично.

Извор:

Демографска статистика у Републици Србији, 2010., Републички завод за статистику, Београд, 2011

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Вредност показатеља по областима креће се у интервалу од 1,2 до 1,8 и значајно је испод неопходне вредности од 2,1 детета по жени у фертилном периоду. Најнижа стопа укупног фертилитета је у Пиротској, Борској и Браничевској области и износи 1,2, док је вредност истог показатеља за Рашку област 1,8. Узевши у обзир емиграцију у скоро свим областима као и просечну старост становника, приказане стопе фертилитета јасно показују озбиљан проблем са којим се већина области у Србији суочава, а тиме захтевају активирање посебних мера политике популационог развоја и демографске ревитализације.

ПОКАЗАТЕЉ 5. СТОПАНИШТВО СА ВИСОКИМ СТЕПЕНОМ ОБРАЗОВАЊА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење образовног нивоа становништва

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Овај показатељ указује на просторну дистрибуцију, односно учешће високо-образованог становништва у укупној популацији изнад 15 година старости на територији сваке области у Републици Србији.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Процентуални удео становништва са стеченим високим степеном образовања у укупном становништву изнад 15 година старости: св.о=(Св.о/С15)*100; параметри: св.о- удео становништва са високим образовањем; Св.о - укупан број становника са високим образовањем; С15 – становништво старије од 15 година; скала вредности показатеља: <5.00, 5.01-10.00, 10.01-15.00, 15.01-20.00, 20.01-25.00, >25.00 (%)

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

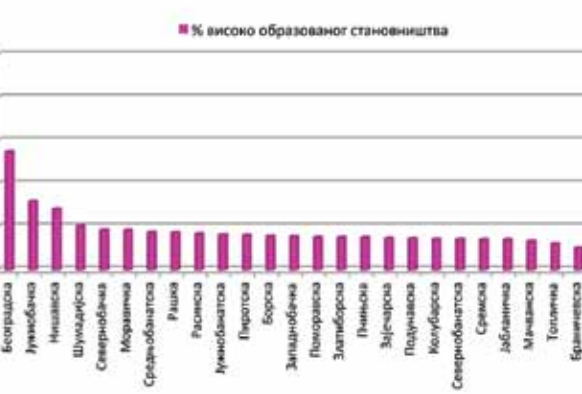
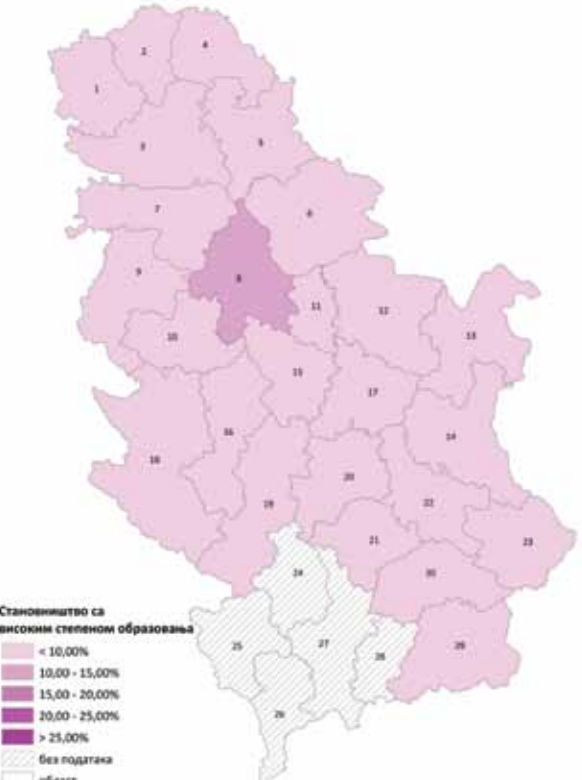
Процент високо-образовног становништва у укупном становништву старијем од 15 година, као део активног становништва са могућношћу остварења (нај)већих личних примања, утиче директно на достизање потребних материјалних услова који су критични за остварења социјалне и економске кохезије, као и степена друштвеног развоја на неком простору уопште. Одатле, мали проценат високо образованог становништва указује на низак ниво социо-економске кохезије становништва; и обратно.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Један део података коришћених за дефинисање статуса показатеља прикупљени су током редовног Пописа становништва, домаћинства и станова из 2002. године. Стога, постоји вероватноћа да добијене вредности нису одраз реалног стања у простору, а то ће већ показати наредни Извештај о просторном развоју који ће бити заснован на Попису 2011. године.

Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Удео становништва са високим степеном образовања, које је директан фактор економског и друштвеног прогреса одређене територије, неповољан је, како на нивоу појединачног округа тако и на нивоу Републике као целине. Највећи удео високо-образованог становништва измерен је у Београдској области (13.76%), а најнижи у Браничевској области (испод 5%). Додатно, изузев у Београдској, Јужно-бачкој и Нишавској области, проценат високо-образованих становника у популацији старијој од 15 година је свуда нижи од 5% што за последицу има изражену поларизацију развоја и неједнакост у смислу животних услова у Србији. Овакво стање захтева мере државе у правцу повећања броја високо-образованих становника, с једне стране, али и мере регионалне политике које ће привући и задржати ово становништво у регионалним и другим центрима изван Београда.

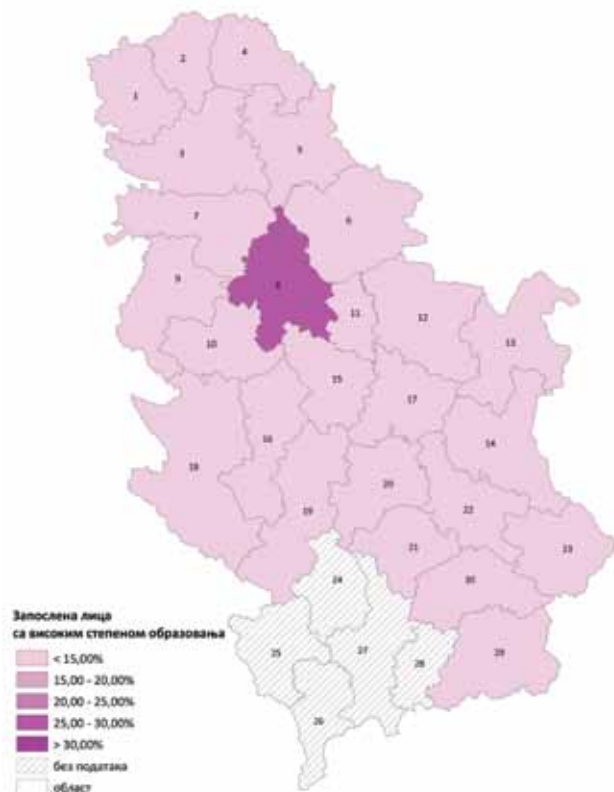
ПОКАЗАТЕЉ 7. ЗАПОСЛЕНА ЛИЦА СА ВИСОКИМ СТЕПЕНОМ ОБРАЗОВАЊА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

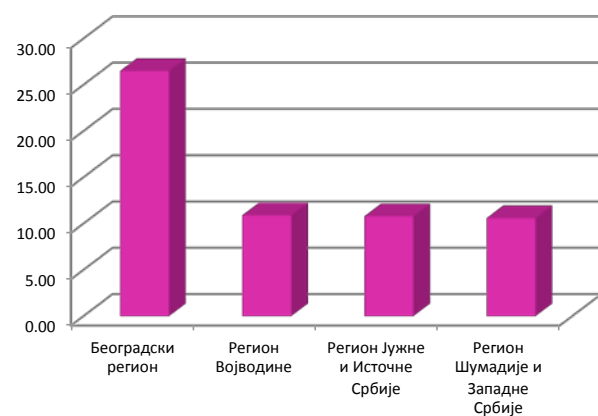
1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење просторне равнотеже у погледу образовног нивоа запосленог становништва

■ % запослених са високим образовањем

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

На нивоу Републике Србије, удео запослених са високим степеном образовања у укупном броју запосленог становништва износи свега 14.6%. У Београдском региону учешће запослених са високим степеном образовања у укупном броју запослених је највеће, и износи 26.5%. Оваква процена је очекивана, с обзиром да је број становника са високим степеном образовања највиши у главном граду Србије, а тржиште рада и привреда уопште најразвијенији. У преостала три региона, удео запослених са високим степеном образовања у укупном контингенту запослених је сличан, и креће се од 10.9% у Региону Војводине, преко 10.8% у Региону Шумадије и Западне Србије, до најнижег од 10.6% у Региону Јужне и Источне Србије. Одатле, мере регионалне политике у будућности треба да буду усмерене на промену структуре привреде региона, која ће омогућити веће запошљавање високо-образованој популацији и изван Београдског региона.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Вредности показатеља указују на процентуални удео запослених лица која имају висок степен образовања у укупно запосленом становништву на територији дефинисаних области у Републици Србији.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Процентуални удео запосленог становништва са високим степеном образовања у укупном броју запослених становника неке области; скала вредности показатеља: <15.00, 15.01-20.00, 20.01-25.00, 25.01-30.00, >30.00 (%)

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Број, односно удео запослених са високим степеном образовања у контингенту укупно запослених указује на ниво социјалне кохезије некоег подручја, у смислу доступности високог образовања за становништво на том простору, као и доступности радних места и запослења са стеченим високим степеном образовања. Такође, број запослених са високим степеном образовања у односу на укупан број запослених на некој територији указује и на расположивост и капацитет хуманог капитала потребног за развој одређеног простора у будућности.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Вредности овог показатеља просторног развоја преузети су из Анкете о радној снази, тј. добијени су на бази изабраног узорка запослених лица са високим степеном образовања на одређеној територији. Такође, ограничење употребне – компаративне-вредности показатеља представља и ниво на коме је извршена процена учешћа високо образованих у контингенту запослених лица, а то је ниво региона НСТЈ 2, док су други показатељи у овом Извештају агрегирани на нивоу области НСТЈ 3. Додатно, не постоје процене овог показатеља за регион Косова и Метохије.

Извор:

Анкета о радној снази, 2010., Билтен 533, Републички завод за статистику, Београд, 2011

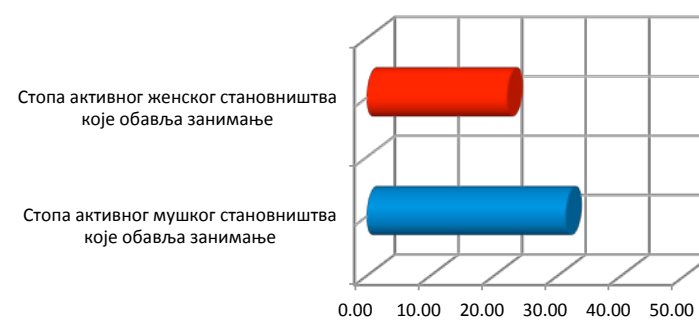
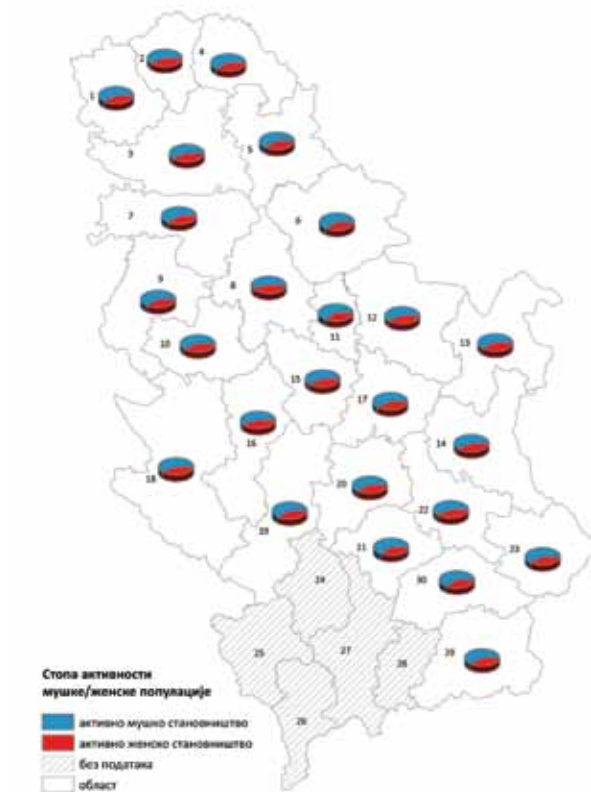
ПОКАЗАТЕЉ 11. СТОПА АКТИВНОСТИ МУШКЕ/ЖЕНСКЕ ПОПУЛАЦИЈЕ (15-64 ГОДИНА)

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Расположива радна снага и запосленост

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Радна активност у Републици Србији је изузетно ниска, и износи свега 24.60% популације старости 15-64 година. У погледу полне структуре активних лица која обављају неко занимање старости 15-64 година, у свих 25 области више је запослено мушке популације у односу на женску. Разлика у запослености мушке и женске популације је најмања у Београдској области (3.31%), а највећа у Подунавској области (12.65%). Генерално, највећи удео активног мушког становништва старости 15-64 године је у Колубарској области (37.32%), а најмањи у Београдској области (27.14%). С друге стране, учешће активне женске популације која обавља неко занимање у радно способном контингенту 15-64 година старости на нивоу области највећи је - као и код мушкараца- у Колубарској области (27.19%), а најмањи у Топличкој области (18.64%). Генерално, потребно је донети низ социјално-економских мера које би довеле до општег повећања запослених лица у односу на издржавана и лица са личним приходом, као и планирати отварање радних места на којима би се могла запослити женска популација у већем обиму, како би могла узети активнију улогу у друштву Републике Србије у будућности.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Показатељ указује на просторну дистрибуцију, односно удео активног мушког/женског становништва које обавља занимање старости 15-64 година, у укупној мушкој/женској популацији исте старосне групе на територији дефинисаних области у Републици Србији.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Процентуални удео активног мушког/женског становништва које обавља занимање старости 15-64 година у укупном броју мушког/женског становништва у истој старосној групи; скала вредности показатеља: <10.00, 10.01-20.00, 20.01-30.00, 30.01-40.00, >40.00 (%)

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Процентуални удео активног мушког и женског становништва које обавља занимање у контингенту радно способне популације старости 15-64 године упућује на ниво запослености на одређеној територији. Такође, ова информација указује на приступачност и капацитет тржишта рада на некој територији, па одатле и на ниво развијености и друштвено-економску кохезију одређене области уопште. Такође, статус овог показатеља указује на удео становништва који може да издржава део популације који је неактиван, тј. лица са личним приходом и издржавано становништво.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Подаци о активном мушком и женском становништву коришћени за одређивање статуса показатеља прикупљени су током Пописа становништва, домаћинства и станова 2002. године, те постоји вероватноћа да не одражавају реално стање. Подаци за подручје Региона Косова и Метохије недостају.

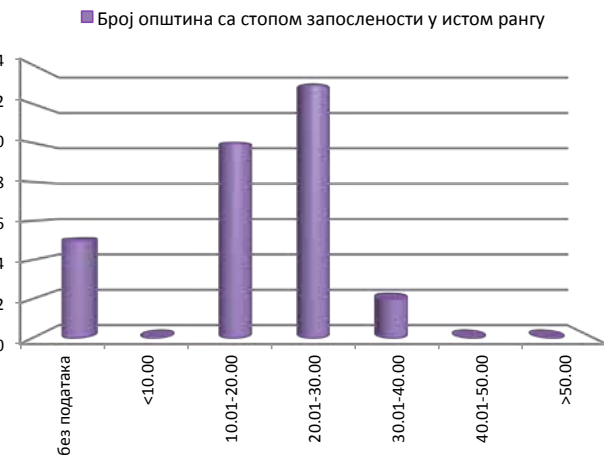
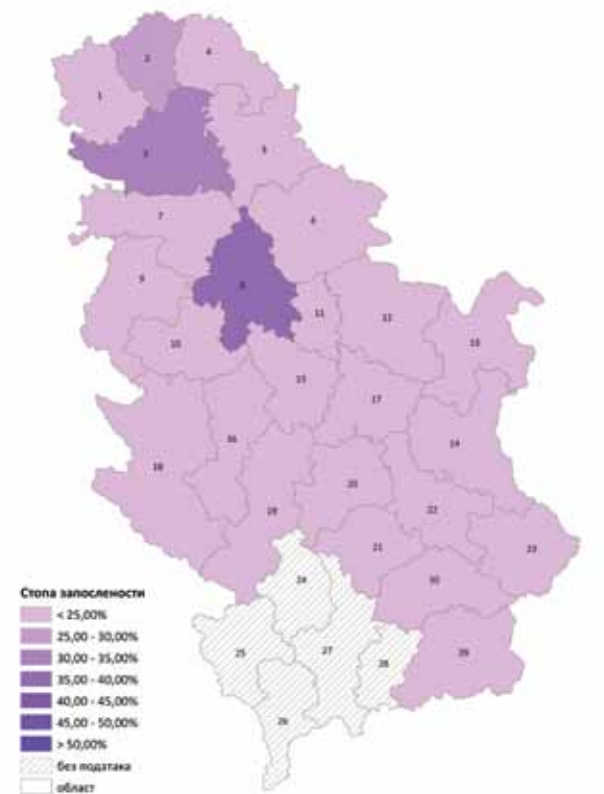
Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

Попис становништва, домаћинства и станова у 2002, Становништво, Књига бр. 5, Републички завод за статистику, Београд, 2003

ПОКАЗАТЕЉ 12. СТОПА ЗАПОСЛЕНОСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:
1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА
Оперативни циљ:
Расположива радна снага и запосленост становништва

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

На подручју Републике Србије стопа запослености у 2010. години била је највиша на територији Београдске области 36.40%, а најнижа на територији Топличке области 14.6%. Просечна стопа запослености за Републику Србију у 2010. години износила је свега 24.60%. Генерално, од 25 области за које постоје подаци о стопи запослености, чак у 22 области ова стопа је испод просека за Републику. Овај податак указује на потребу унапређења инвестиционе политике на државном нивоу и/или доношење стратешких одлука које би допринеле повећању броја запослених, а одатле и већој развијености територије Србије у будућности уопште.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:
Запосленима се сматрају сва лица која имају засновани радни однос са привредним друштвом или установом. Просторна дистрибуција запослених у укупном броју становника на одређеном подручју изражена је у процентима.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Статус овог показатеља одређује се израчунавањем процентуалног удела активних лица која обављају неко занимање на подручју неке области у укупном броју становника у тој истој области, на територији Републике Србије.

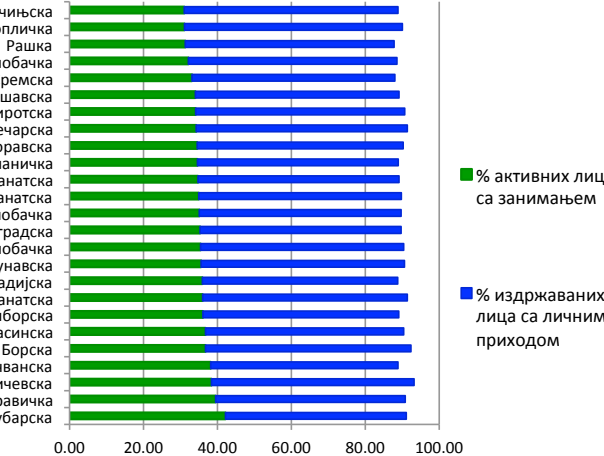
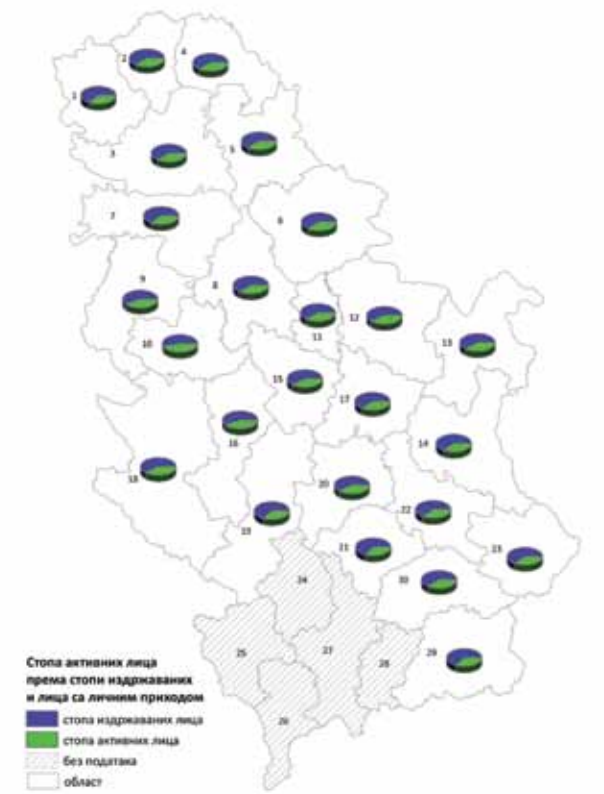
ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:
Стопа запослености представља један од главних показатеља статуса тржишта рада, развијености и инвестиционог потенцијала неког подручја. У комбинацији са другим показатељима просторног развоја, стопа запослености може бити добар показатељ општег тренда развоја на неком делу територије Републике. Иначе, под запосленим становништвом подразумева се активан део мушке и женске популације који обавља неко занимање, ангажован на одређено или неодређено време. Ово је део популације који издржава лица са личним приходом и издржавано становништво. Иначе, један од стратешких циљева земаља ЕУ, према Лисабонској стратегији, био је остварење запослености од 70% до 2010. године.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Вредност статуса показатеља за сваку област добијен је коришћењем годишњег просека запослености у тој области у 2010. години. Другим речима, вредност показатеља за било коју област није апсолутна, већ је одређена као просечна вредност запослености мерених на дан 31.03.2010. и 30.09.2010. године у тим областима. Подаци о запослености за области на територији Косова и Метохије

Извор:
Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

ПОКАЗАТЕЉ 13. СТОПА АКТИВНИХ ЛИЦА ПРЕМА СТОПИ ИЗДРЖАВАНИХ И ЛИЦА СА ЛИЧНИМ ПРИХОДОМ

ОСНОВНИ ЦИЉ:
1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА
Оперативни циљ:
Расположива радна снага и запосленост

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

У свих 25 области за које постоје подаци, удео издржаваних и лица са личним приходом у односу на удео активних лица са занимањем је већи, и та разлика је највећа у Топличкој области (28%), а најмања у Колубарској области (7%). Другим речима, стопа издржаваног становништва и лица са личним приходом је највећа у Топличкој области (58.95%), а најнижа у Колубарској области (48.94%). С друге стране, стопа активних лица са запослењем у укупном становништву највиша је у Колубарској области (42.16%), а најнижа у Пчинској (31.06%). Коначно, овако низак број активних лица која обављају неко занимање у односу на број издржаваних и лица са личним приходом изазива и изазиваће низ социо-економских проблема, која захтевају креирање нових и/или спровођење постојећих мера за запошљавање радно способног становништва, и стварање услова за позитиван развојни тренд и виши ниво социјалне инклузије становништва у свим областима, тј. регионима Републике Србије.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:
Просторна дистрибуција, односно однос броја активних лица која обављају неко занимање у односу на број лица са личним приходом и издржаваних лица на подручју дефинисаних области у Републици Србији.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Израчунавање и поређење (1) процентуалног удела активног становништва старости 15-64 година које обавља неко занимање и (2) процентуалног удела лица са личним приходом и издржаваног становништва, у укупном становништву одређене области.

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:
Вредности овог показатеља просторног развоја Републике Србије, изражене кроз однос процентуалног учешћа активног становништва које обавља неко занимање, с једне стране, и издржаваног и становништва са личним приходима, с друге стране, указује на обим економске зависности популације у некој области. Другим речима, позитивним трендом развоја сматра се ситуација где постоји већи или пораст броја активних лица која обављају неко занимање у односу на број лица са личним приходом или издржаваних лица, и обратно.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Подаци коришћени за израчунавање статуса показатеља прикупљени су у току редовног Пописа становништва, домаћинства и станова 2002. године, те постоји вероватноћа да не одражавају реално стање група становништва по областима. Такође, недостају подаци за области у региону Косова и Метохије.

Извор:
Попис становништва, домаћинства и станова у 2002, Књига бр.5, Републички завод за статистику, Београд, 2003

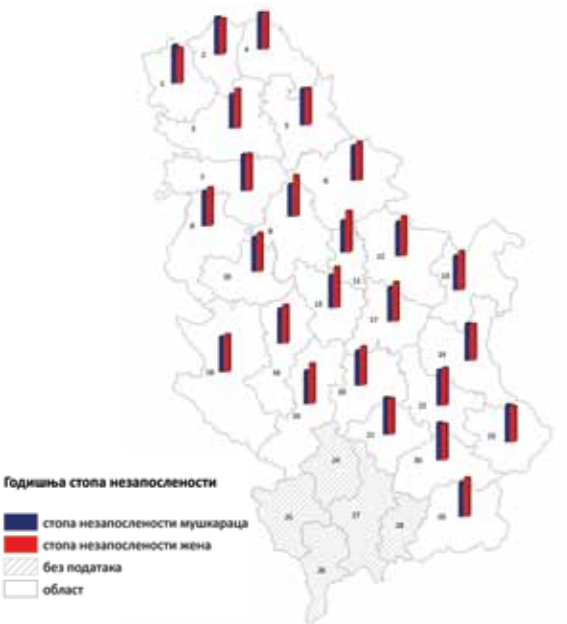
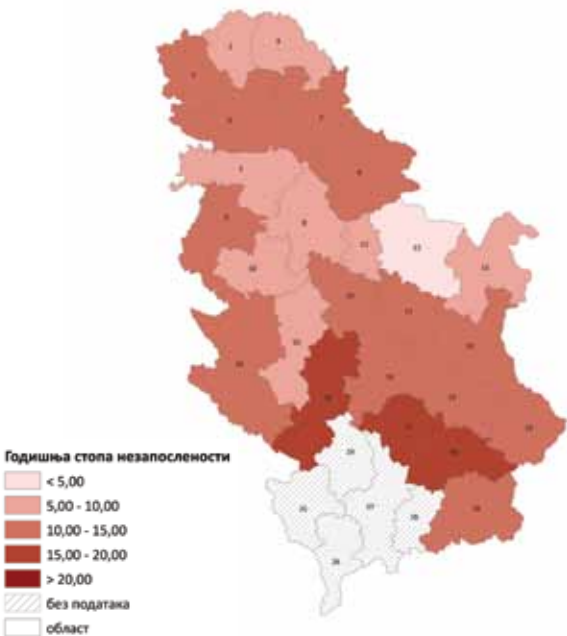
ПОКАЗАТЕЉ 18. ГОДИШЊА СТОПА НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Постизање територијалног баланса у расподели богатства

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Проценат незапослених лица на годишњем нивоу по полу и старости, у укупном броју активних лица на територији дефинисаних области у Републици Србији.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Удео незапослених лица која траже посао, према полу и старости, у укупном броју активних лица; скала вредности показатеља: <5.00, 5.01-10.00, 10.01-15.00, 15.01-20.00, >20.00

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Незапосленост становништва утиче директно на ниво социјалне инклузије у некој заједници и, одатле, на ниво опште развијености неког подручја. У случају високе или пораста стопе незапослености, расте вероватноћа појаве других негативних демографских појава; и обратно. Поред опште незапослености, стопа незапослености може бити посебно изражена и анализирана по појединим старосним или друштвеним групама, што помаже код припремања и активирања посебних политика од стране државе. У случају Републике Србије, као посебан проблем, истиче се висока незапосленост младих, и одатле проблеми њихове непотпуне интеграције у локалну заједницу.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Коришћени подаци о броју запослених лица за израчунавање показатеља прикупљени су током Пописа становништва, домаћинстава и станова 2002. године, те код добијених вредности стопа незапослености постоји вероватноћа одступања од реалне ситуације. Такође, подаци о незапослености односе се на 2010. годину, и само на регистрована лица, што додатно повећава вероватноћу грешке у мерењу показатеља. Подаци о броју незапослених за подручје Косова и Метохије нису потпуни, односно дати су само збирно за ниво региона.

Извор:

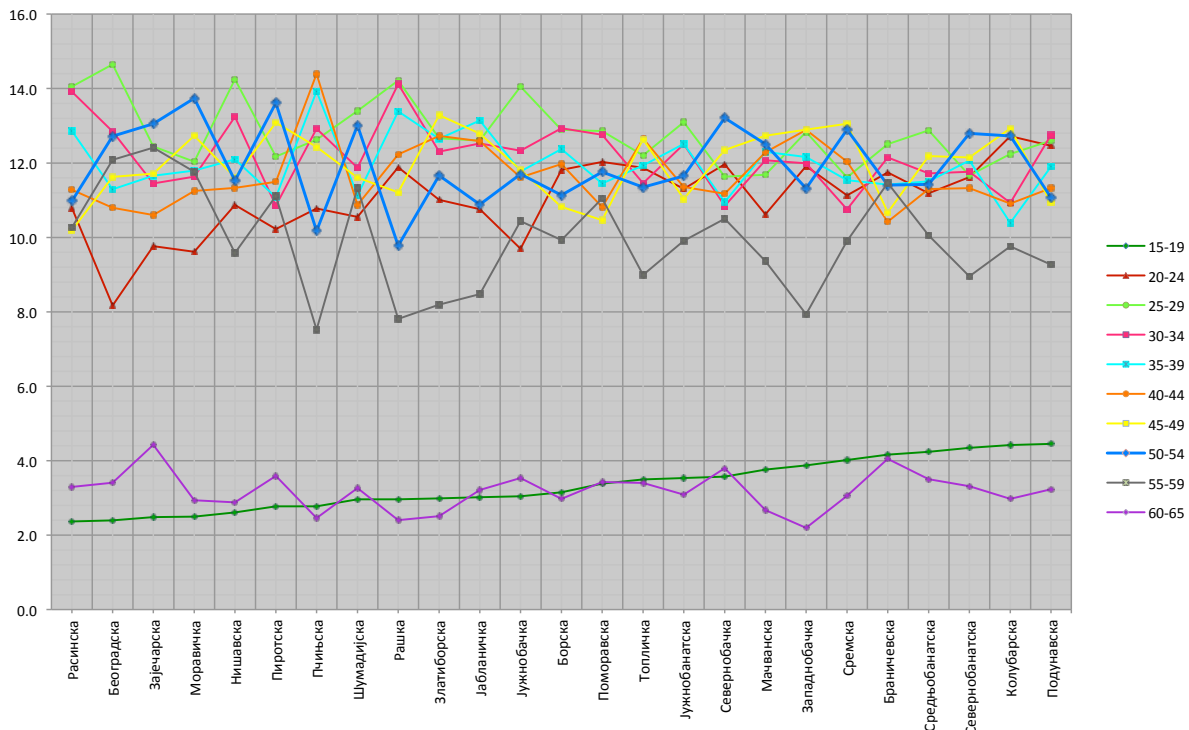
Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011.
Месечни статистички билтен бр.100, Национална служба за запошљавање, 2010.

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

У 2010. години најнижа стопа незапослености регистрована је у Браничевској области (4.80%), док је највећи број лица која траже посао у односу на укупан број становника регистрован у Рашкој области (16.30%). С друге стране, од укупног броја незапослених лица, највећи број регистрованих незапослених лица женске популације био је у Подунавској области (56.70%), где је уједно и најмањи удео мушке популације међу незапосленима (43.30%); такође, најмањи удео женске незапослене популације био је Западнобачкој области (48.10%) у којој је истовремено пријављен и највећи број незапослених лица мушке популације на бироу рада (51.90%). У погледу старосне структуре незапослених лица, највећа незапосленост је међу популацијом старости 25-29 година и 30-34 година старости, што представља велики изазов и проблем за развој Републике Србије у будућности.

Табела и дијаграм процентуалног удела незапослених лица по 5-годишњим старосним групама на нивоу области у Републици Србији у току 2010. године

Област	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-65
Расинска	2.4	10.8	14.1	13.9	12.9	11.3	10.2	11.0	10.3	3.3
Београдска	2.4	8.2	14.7	12.8	11.3	10.8	11.6	12.7	12.1	3.4
Зајечарска	2.5	9.8	12.4	11.4	11.7	10.6	11.7	13.1	12.4	4.4
Моравичка	2.5	9.6	12.0	11.6	11.8	11.3	12.7	13.7	11.8	2.9
Нишавска	2.6	10.9	14.2	13.2	12.1	11.3	11.6	11.5	9.6	2.9
Пиротска	2.8	10.2	12.2	10.9	11.1	11.5	13.1	13.6	11.1	3.6
Пчињска	2.8	10.8	12.6	12.9	13.9	14.4	12.4	10.2	7.5	2.5
Шумадијска	3.0	10.6	13.4	11.9	11.1	10.9	11.6	13.0	11.3	3.3
Рашка	3.0	11.9	14.2	14.1	13.4	12.2	11.2	9.8	7.8	2.4
Златиборска	3.0	11.0	12.7	12.3	12.6	12.7	13.3	11.7	8.2	2.5
Јабланичка	3.0	10.8	12.6	12.5	13.1	12.6	12.8	10.9	8.5	3.2
Јужнобачка	3.0	9.7	14.1	12.3	11.8	11.6	11.8	11.7	10.4	3.5
Борска	3.2	11.8	12.9	12.9	12.4	12.0	10.8	11.1	9.9	3.0
Поморавска	3.4	12.0	12.9	12.8	11.4	10.8	10.5	11.8	11.1	3.4
Топличка	3.5	11.9	12.2	11.5	11.9	12.7	12.6	11.4	9.0	3.4
Јужнобанатска	3.5	11.3	13.1	12.5	12.5	11.4	11.0	11.7	9.9	3.1
Севернобачка	3.6	12.0	11.6	10.8	10.9	11.2	12.3	13.2	10.5	3.8
Мачванска	3.8	10.6	11.7	12.1	12.3	12.3	12.7	12.5	9.4	2.7
Западнобачка	3.9	11.9	12.8	12.0	12.2	12.9	12.9	11.3	7.9	2.2
Сремска	4.0	11.1	11.6	10.8	11.5	12.0	13.1	12.9	9.9	3.1
Браничевска	4.2	11.7	12.5	12.1	11.4	10.4	10.7	11.4	11.5	4.0
Средњобанатска	4.2	11.2	12.9	11.7	11.5	11.3	12.2	11.4	10.1	3.5
Севернобанатска	4.3	11.6	11.7	11.8	12.1	11.3	12.1	12.8	9.0	3.3
Колубарска	4.4	12.7	12.2	10.9	10.4	10.9	12.9	12.7	9.8	3.0
Подунавска	4.5	12.5	12.6	12.8	11.9	11.3	10.9	11.1	9.3	3.2

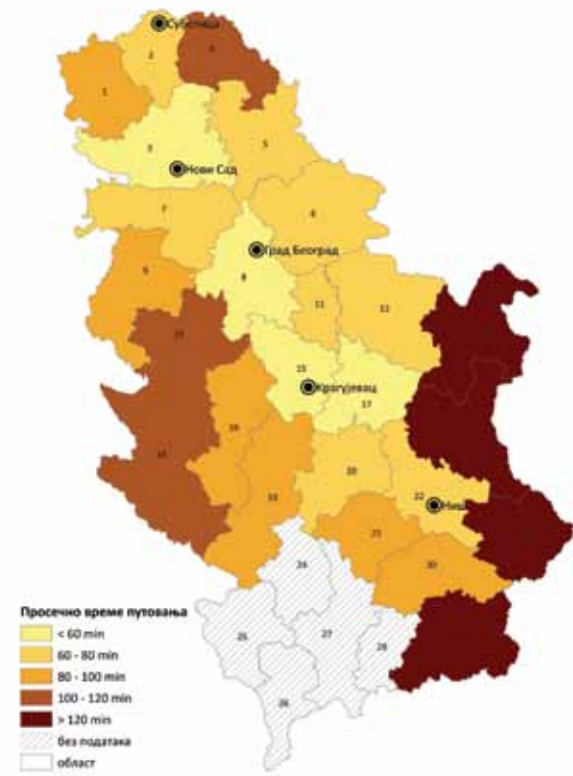
ПОКАЗАТЕЉ 25. ПРОСЕЧНО ВРЕМЕ ПУТОВАЊА ДО НАЈБЛИЖА ТРИ РЕГИОНАЛНА ЦЕНТРА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Полицентричност урбаног систем

Просечно време путовања до најближег регионалног центра у минутима

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

На основу добијених података уочено је да се просечно време из центара области до три најближа центра са преко 100.000 становника, путовања креће у интервалу од 60 до 155 минута. Становници Београдске, Поморавске, Шумадијске и Јужнобачке области најбрже стижу до три најближа регионална центра, што се може објаснити географским положајем, и позицијом уз Коридор X, док су најнеприступачније пограничне области, што се може објаснити како раздаљином тако и степеном развијености саобраћајне инфраструктуре.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Индикатор обезбеђује приказ просторне дистрибуције и броја градова који у функционалном погледу представљају макрорегионалне центре са понудом услуга највишег ранга, као и густину и квалитет постојеће друмске мреже.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

За потребе припреме овог извештаја коришћен је софтвер за израчунавање раздаљине између задатих дестинација и очекиваног времена путовања између њих. Почетне дестинације су центри области, а крајње три најближа регионална центра са више од 100.000 становника. Регионални центри са преко 100.000 становника који представљају крајње дестинације за приказ овог индикатора су Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац и Суботица.

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Омогућава идентификацију подручја са временом путовања изнад/испод одређених граница прихватљивог утршка времена путовања до места услуга. Мрежа насеља као и квалитет постојеће друмске мреже превасходно утичу на вредност индикатора. Међутим, треба истаћи да периферне, граничне области имају већу приступачност и могућност повезивања са прекограничним областима, што је важан потенцијал за укључивање у међународни, међурегионални и прекогранични полицентрични систем насеља.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

За потребе међународних упоређења израчунава се просечно време путовања аутомобилом од регионалног центра до три најближа регионална центра са више од 100.000 становника односно од 50.000 становника за регионални ниво. За израчунавање би требало користити растерску мрежу, са величином растерског поља 1x1 km или 2x2 km, што за овај извештај није било могуће остварити. У будућност би требало узети у обзир и друге видове саобраћаја уколико је могуће.

Извор:

Републичка агенција за просторно планирање

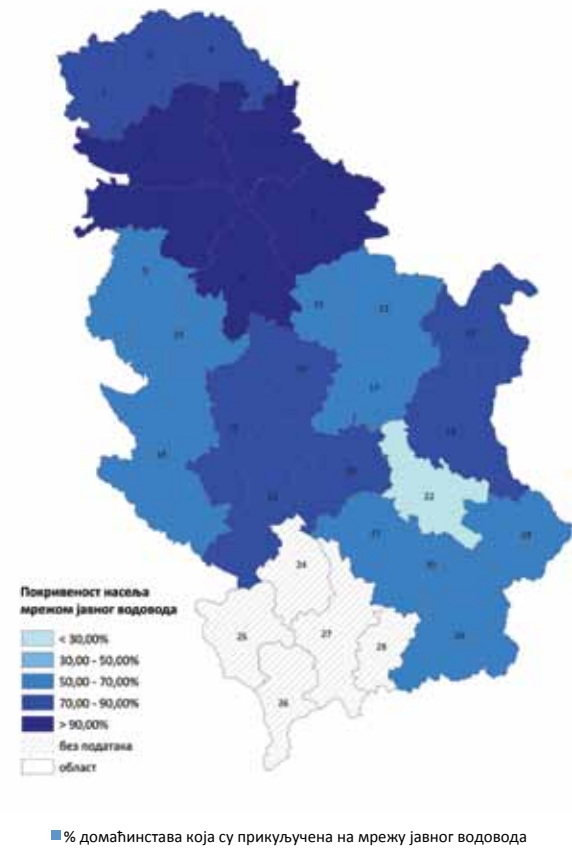
ПОКАЗАТЕЉ 33. ПОКРИВЕНОСТ НАСЕЉА (% БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА) МРЕЖОМ ЈАВНОГ ВОДОВОДА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Равномерна доступност инфраструктури и информацијама

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Заступљеност броја домаћинстава која су опремљена водоводом, односно прикључена на мрежу јавног водовода у укупном броју домаћинстава посматране области.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Процентуални удео домаћинстава у општини која су прикључен на мрежу јавног водовода (статистички податак); скала вредности показатеља: <30, 30-50, 50-70, 70-90 >90 (%)

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Значај праћења овог показатеља произлази из чињенице да је опремљеност насеља водоводном инфраструктуром један је од кључних показатеља стандарда живљења на неком подручју, у некој заједници. С друге стране, с обзиром на то да је мрежа јавног водовода интегрални део изграђеног грађевинског фонда, овај показатељ такође указује и на ниво урбаног стандарда оствареног у неком насељеном месту. Стога, управо статус овог показатеља омогућиће праћење реализације стратешког приоритета обнове мреже свих водовода, који је дефинисан у Просторном плану Републике Србије.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Вредности показатеља указују на степен прикључености домаћинстава на јавну мрежу водоснабдевања, а не на конкретан број домаћинстава која су прикључена на водоводну мрежу.

Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Мерењем су уочене, односно издвајају се четири главне категорије вредности показатеља, које су неравномерно и просторно бројчано заступљене. Показатељ има најнижу вредност у Нишавској области, која је уједно и једина са мање од 50% домаћинстава прикључених на мрежу јавног водовода. У категоријама 50-70% и 70-90% домаћинстава има по десет области. Највеће вредности показатеља измерене су у областима које се налазе у оквиру агломерације Београд-Нови Сад. Посматрајући густину насељености (близу 140ст/км²) и број домаћинстава (близу 128 000) у Нишавској области, подизање нивоа опремљености водоводном инфраструктуром у овој области требало би поставити као приоритета који ће директно допринети подизању стандарда живљења и унапређивања квалитета изграђеног грађевинског фонда на овом подручју.

ПОКАЗАТЕЉ 34. ПОКРИВЕНОСТ НАСЕЉА (% БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА) КАНАЛИЗАЦИОНОМ МРЕЖОМ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Равномерна доступност инфраструктури и информацијама

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Показатељ указује на удео броја домаћинстава која су прикључена на јавну канализациону мрежу у укупном броју домаћинстава посматране области у Републици Србији.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Процентуални удео домаћинстава у општини која су прикључена на јавну канализациону мрежу (статистички податак); скала вредности показатеља: <10, 10-30, 30-50, 50-70 >70 (%)

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Опремљеност насеља канализационом мрежом један је од кључних показатеља стандарда живљења на неком подручју, односно показатељ оствареног урбаног стандарда у неком насељу. Стога, овај показатељ подржаће праћење реализације стратешког приоритета реконструкције и проширења обухвата постојећих система канализационе инфраструктуре у Републици Србији, као предуслова изградње постројења за прераду отпадних вода (ППОВ) који су дефинисани Просторним планом Републике Србије. У том смислу, показатељ би додатно пратио и реализацију планираних ППОВ по насељима.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Показатељ указује на процентуалну заступљеност броја домаћинстава која су прикључена на јавну канализациону мрежу у укупном броју домаћинстава посматране области, али не указује на квалитет, дотрајалост и недостатке постојеће канализационе мреже.

Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Уочавају се четири главне категорије вредности овог показатеља које су и просторно и бројчано неравномерно заступљене. Показатељ има најниже вредности у Западнобачкој и Нишавској области, свега 21.32% и 27.21% домаћинстава која су прикључена на јавну канализациону мрежу у укупном броју домаћинстава респективно. У категоријама 30-50% и 50-70% домаћинстава која су опремљена канализационом мрежом налази се осамнаест односно четири области. Највеће вредности показатеља регистроване су у Београдској области (82,61% домаћинстава). Посматрајући густине насељености и број домаћинстава у Нишавској и Западнобачкој области, подизање нивоа опремљености канализационом инфраструктуром један је од приоритета који ће допринети укупном повећању стандарда живљења и унапређивања квалитета изграђеног грађевинског фонда на овим подручјима.

ПОКАЗАТЕЉ 35. ПОКРИВЕНОСТ НАСЕЉА (% БРОЈА ДОМАЋИНСТАВА) ЕЛЕКТРО МРЕЖОМ ВИСОКЕ СИГУРНОСТИ СНАБДЕВАЊА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Равномерна доступност инфраструктури и информацијама

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Овај показатељ је намењен праћењу остваривања просторног развоја енергетске инфраструктуре, и достизања сигурнијег и поузданијег снабдевања потрошача у посматраном планском периоду.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Процентуални удео домаћинстава у општини која су прикључена на електро мрежу високе сигурности (изворни податак).

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Концепција просторног развоја енергетске инфраструктуре, према ППРС-у, базирана је на остварењу сигурнијег и поузданијег снабдевања потрошача у планском периоду. У том циљу, изградњом нових и реконструкцијом постојећих преносних и дистрибутивних инфраструктурних објеката и водова наставиће се даљи развој овог система (почев од 110 kV до крајњих потрошача).

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Услед немогућности прибављања података који би указивали на удео домаћинстава у општини која су прикључена на електро мрежу високе сигурности, показатељ указује на процентуалну заступљеност броја домаћинстава која су прикључена на електро мрежу у укупном броју домаћинстава посматране области.

Извор:

Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Мерењем статуса показатеља уочено је да су све области у Републици Србији готово у потпуности покривене електричном мрежом, што се може сматрати добром основом за даљу имплементацију концепције просторног развоја енергетске инфраструктуре. Према ППРС-у, циљ је да се омогући сигурније и поузданије снабдевање потрошача електричном енергијом у будућности, те су у смислу даљег развоја приоритетне активности изградња нових и реконструкција постојећих преносних и дистрибутивних инфраструктурних објеката и водова (почев од 110 kV мреже па до крајњих потрошача).

ПОКАЗАТЕЉ 36. БРОЈ ИНТЕРНЕТ КОРИСНИКА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Равномерна доступност инфраструктури и информацијама

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Показатељ кроз проценат домаћинстава која имају приступ Интернету указује на могућности стварања инклузивног друштва заснованог на знању, у економском као и у социјалном смислу.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Проценат домаћинстава која имају приступ Интернету у укупном броју домаћинстава у региону/области; скала вредности показатеља: <20, 20-30, 30-40, 40-50, >50 (%)

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

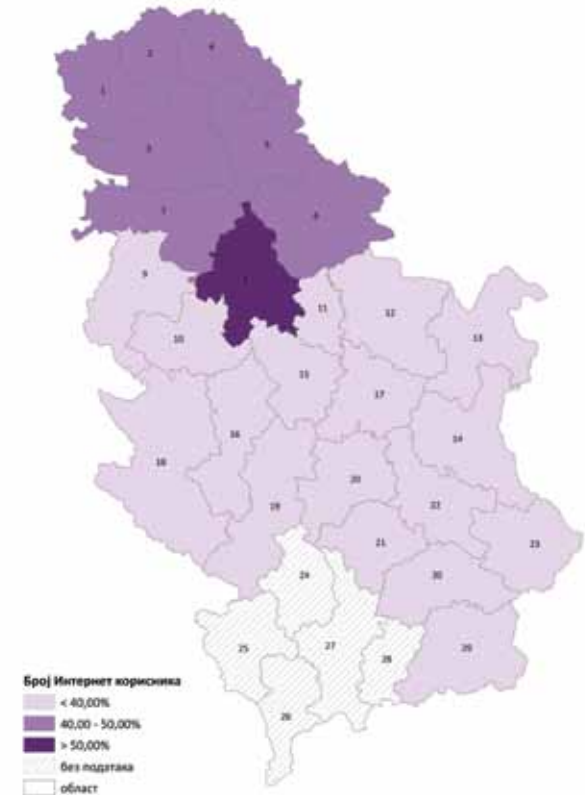
Приступ Интернету од кључне је важности за концепт стварања инклузивног друштва заснованог на знању, у економском као и у социјалном смислу. Мапирањем ових података може се уочити степен поларизованости простора Републике Србије са овог развојног аспекта, али се могу добити и значајне информације потребне за дефинисање мера и активности потребних за побољшање просторне равномерности и равноправности у погледу приступа Интернету из сваког дела наше земље.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Услед немогућности прибављања података који би указивали на проценат домаћинстава која имају приступ Интернету у укупном броју домаћинстава у општини или региону/области, коришћени су доступни подаци за Град Београд, Војводину и Централну Србију. Показатељ не обухвата квалитет Интернет приступа (тип конекције, брзина протока, стабилност веза).

Извор:

Употреба информационо-комуникационих технологија у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Како подаци агрегирани на приказаном нивоу не омогућавају извођење прецизнијих закључака, неопходне су даље анализе и увођење допунских показатеља који би указали на квалитет Интернет конекције, начина приступања Интернету, прецизан број Интернет корисника, итд., за остварење дефинисаног циља.

ПОКАЗАТЕЉ 37. ПОКРИВЕНОСТ ПРОСТОРА ПРОСТОРНО-ПЛАНСКИМ ДОКУМЕНТИМА

ОСНОВНИ ЦИЉ:

1. УРАВНОТЕЖЕНИЈИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И УНАПРЕЂЕНА СОЦИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Оперативни циљ:

Унапређење рада територијалне управе

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Покривеност територије Србије регионалним просторним плановима и просторним плановима јединица локалне самоуправе у складу са Законом о планирању и изградњи из 2009. године.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

$$I_r = R + L \sum L_n / P_r$$

I_r – вредност показатеља за област

R – коефицијент заступљености регионалног плана је 0,25

L – коефицијент заступљености локалних планова је 0,75

L_n – површина покривена локалним просторним планом

P_r – површина области, а за Београдску област само површина општина за које се раде просторни планови

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

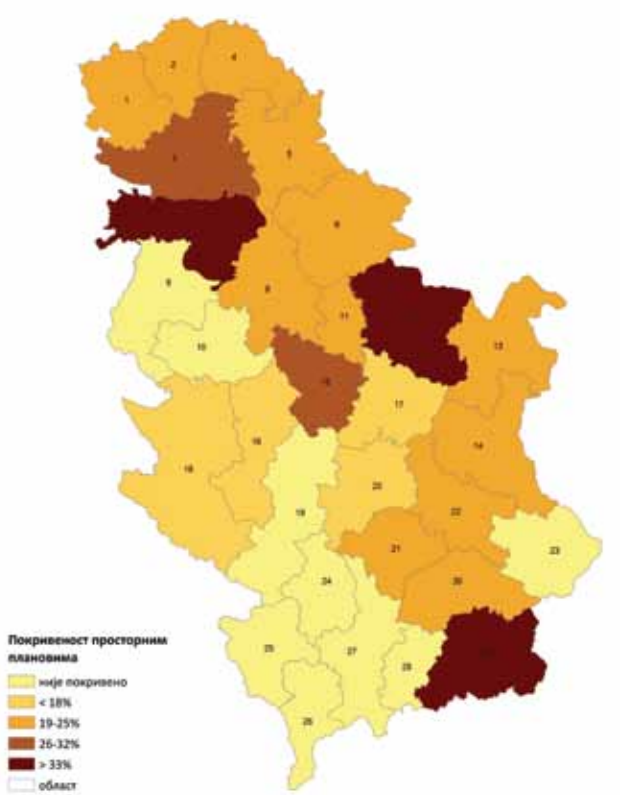
Просторно планирање је активност од општег значаја која подразумева и међусобно усклађивање планских решења на различитим нивоима кроз вертикалну усаглашеност. Показатељем се прати планска разрада Просторног плана Републике Србије, кроз доношење просторних планова на регионалном и локалном нивоу. С обзиром на то да су након Закона о планирању и изградњи из 2009. године донете одлуке о изради свих просторних планова на регионалном и локалном нивоу и да се на тај начин отвара могућност да територија Србије буде по први пут покривена просторно-планском документацијом овај показатељ указује на динамику усвајања ове две врсте просторних планова што ће допринети одрживом развоју целокупног простора Републике Србије у складу са принципима савременог уређења, организације и коришћења простора.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Просторни планови јединица локалне самоуправе који су усвојени у складу са Законом о планирању и изградњи из 2003. године треба да буду усклађени са Законом о планирању и изградњи из 2009. године. Они нису урачунати у вредност овог показатеља.

Извор:

Републичка агенција за просторно планирање, Београд, 2012

Западнобачка	да	0	Поморавска	не	1
Севернобачка	да	0	Шумадијска	не	4
Јужнобачка	да	1	Подунавска	не	1
Сремска	да	1	Браничевска	не	5
Севернобанатска	да	0	Борска	да	0
Средњобанатска	да	0	Зајечарска	да	0
Јужнобанатска	да	0	Пиротска	не	0
Београдска	да	0	Нишавска	не	2
Мачванска	не	0	Јабланичка	да	0
Колубарска	не	0	Пчињска	да	3
Златиборска	не	2	Косовско-поморавска	не	0
Моравичка	не	1	Косовска	не	0
Рашка	не	0	Косовско-митровачка	не	0
Расинска	не	2	Пећка	не	0
Топличка	не	1	Призренска	не	0

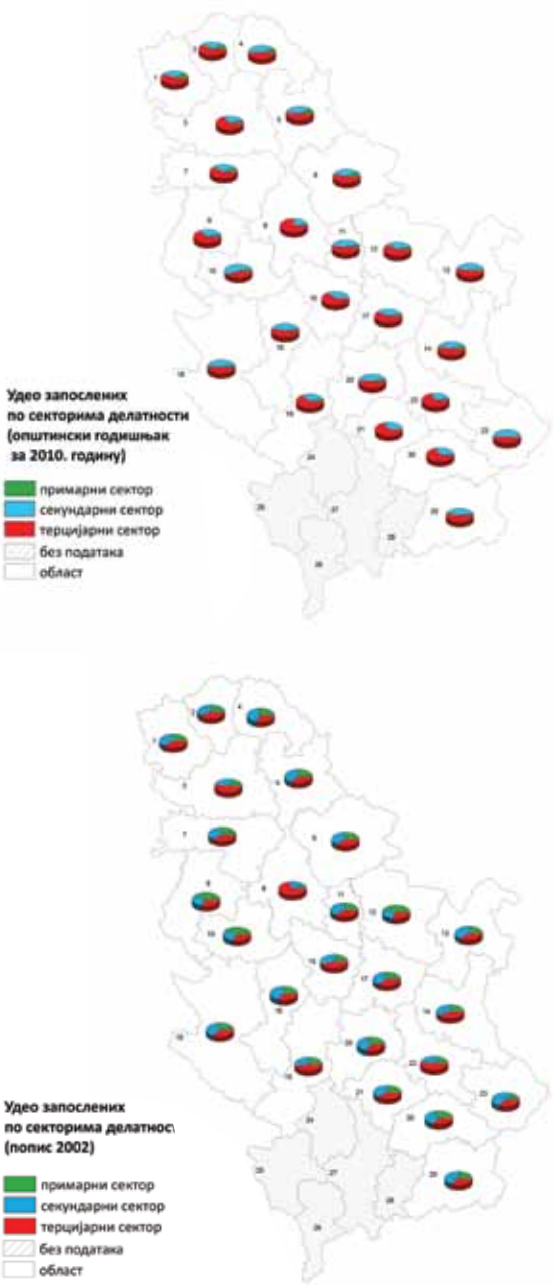
Прва и четврта колона: име области
Друга и пета колона: усвојен регионални просторни план
Трећа и шеста колона: број усвојених просторних планова јединица локалне самоуправе

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

У току 2011. године усвојена су три регионална просторна плана (Тимочка Крајина, АПГ Београда, АПВ Војводине), поред једног који је већ био усвојен (Јужно Поморавље). У току 2011. године усвојено је 14 планова јединица локалне самоуправе, док је у току 2009. и 2010. године усвојено њих 10 у складу са Законом из 2009. Израда осталих регионалних просторних планова и просторних планова јединица локалне самоуправе је у различитим фазама израде (5 регионалних и 82 локалних) или усклађивања (44 локална) са Законом из 2009. године.

ПОКАЗАТЕЉ 45. ЗАПОСЛЕНОСТ ПО ЕКОНОМСКИМ ДЕЛАТНОСТИМА

ОСНОВНИ ЦИЉ:
2. РЕГИОНАЛНА КОНКУРЕНТНОСТ И ПРИСТУПАЧНОСТ
Оперативни циљ:
Диверзификованост регионалне економије

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:
Број запослених лица по економским активностима (према јединственој међународној класификацији делатности - статистички подаци) у примарном, секундарном и терцијарном сектору.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Број запослених лица по економским активностима:
- примарни сектор – пољопривреда, шумарство, риболов, водопривреда
- секундарни сектор – вађење руда и камена, индустрија, производња електричне енергије и гаса, грађевинарство
- терцијарни сектор – трговина, угоститељство, услуге, образовање, управа, здравство, социјални рад

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:
Овај показатељ приказује економски профил сваке области, као и степен концентрације привредних активности, чиме се са аспекта броја запослених анализира достигнути ниво привредне развијености. Циљ показатеља је праћење основних планираних праваца развоја према циљевима и стратешким приоритетима ППРС-а. Анализе треба да покажу којим делатностима се даје предност у појединим областима, да ли се развијају активности према утврђеним потенцијалима и ресурсима за њихов развој, које је учешће појединих сектора, која је динамика отварања нових радних места, до оцена да ли се смањују или повећавају регионалне разлике.

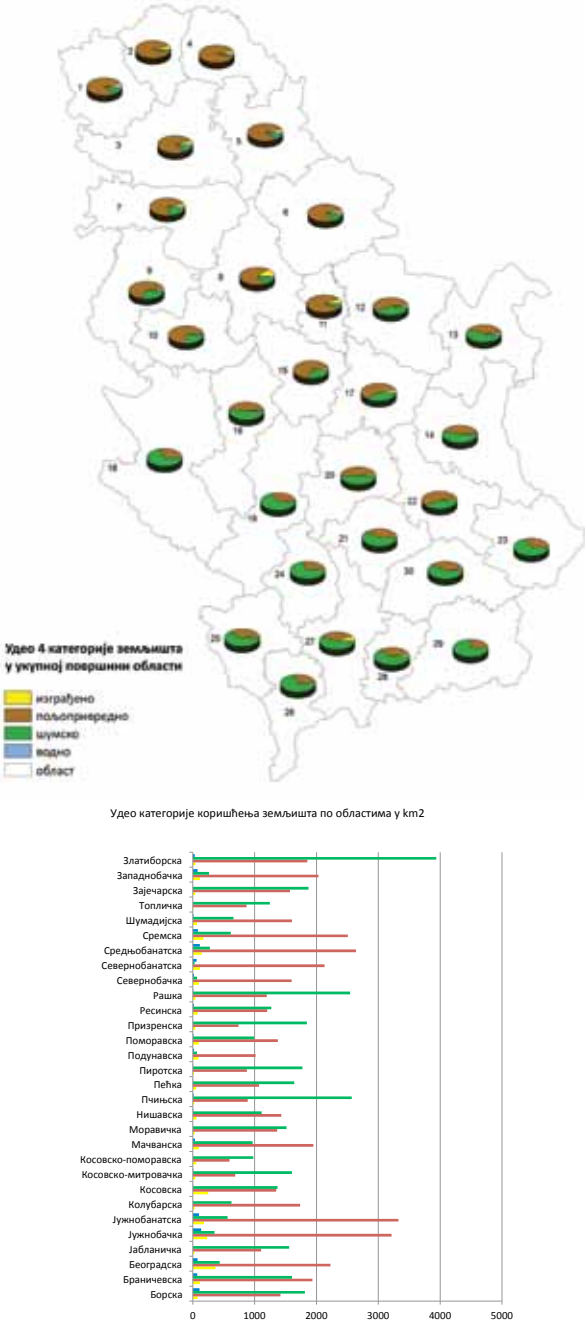
ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
На картама су приказане две методологије прикупљања података за овај показатељ које дају значајно различите резултате. Приказани пописни подаци су из 2002. године, док ће пописни подаци за 2011. годину бити расположиви у току 2012. године.

Извор:
Општине и региони у Републици Србији, 2011., Републички завод за статистику, Београд, 2011

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ
Ради различите методологије прикупљања података резултати су веома различити када је извор података попис и када је извор података општински годишњак. Према подацима из општинског годишњака очигледно је да преовлађује терцијарни сектор, док на основу података из Пописа 2002. године слика је много хетерогенија, види се преовлађивање терцијарног сектора у областима великих градова као што су Београд, Нови Сад и Ниш, док је изразито присуство примарног сектора у Мачванској, Колубарској и Браничевској области.

ПОКАЗАТЕЉ 63. КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА

ОСНОВНИ ЦИЉ:
3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА
Оперативни циљ:
Очување природних ресурса

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:
Коришћење земљишта према четири основне категорије: пољопривредно, шумско, водно и грађевинско.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
На карти је представљено учешће сваке од четири основне категорије у областима. Четири категорије су добијене груписањем категорија CORINE у четири основне категорије:
- пољопривредно земљиште, воћњаци, виногради, пашњаци
- шуме, ливаде, оскудна вегетација
- изграђено земљиште, инфраструктура, зелене површине
- водни токови, језера, акумулације, мочваре

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:
Овај показатељ даје биланс коришћења земљишта, који треба да укаже на трендове друштвено-економског развоја и поштовање планских пропозиција у намени земљишта, у складу са стратешким циљем да промене не смеју ићи на штету вредних и ограничених природних ресурса, већ у правцу побољшања квалитативних карактеристика и рационалног коришћења већ ангажованог земљишта. Промене које се прате односе се на конверзију пољопривредног и шумског у грађевинско земљиште са посебним проблемом питања последица непланске реализације greenfield инвестиција, које се по правилу реализују у периурбаним зонама у урбано-руралном континууму и на подручју великих рударско-енергетско-индустријских басена.

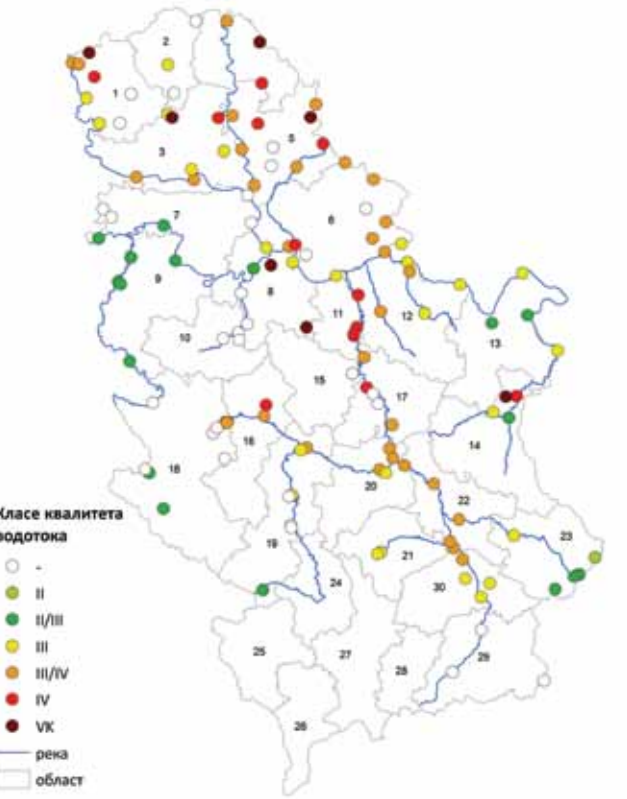
ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Подаци CORINE се не обрађују на годишњем нивоу. Подаци коришћени за приказ овог показатеља су обрађени 2006. године на основу сателитских снимака из 2000. године. Обрада података за територију Србије је у надлежности Агенције за заштиту животне средине, а извршилац је 1990. и 2000. године била фирма Еврогеоматика. Потребно је испитати могућност редовног ажурирања података чиме би се омогућило адекватно праћење промена вредности овог показатеља на годишњем нивоу.

Извор:
CORINE Land Cover Seamless Vector 2006, European Environment Agency

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ
Велики удео пољопривредног земљишта у Војводини и шумског земљишта у централној Србији представља како привредни тако и еколошки ресурс Републике Србије у вези са којим треба спроводити добро осмишљену политику одрживог просторног развоја. Ово је тема планова на локалном нивоу који су инструмент за контролисање стања коришћења земљишта. С обзиром да се кроз планове већих територијалних јединица дају биланси и смернице за коришћење земљишта, праћење промена овог показатеља је значајно.

ПОКАЗАТЕЉ 65. КВАЛИТЕТ ВОДА ВОДОТОКА (КЛАСЕ КВАЛИТЕТА)

ОСНОВНИ ЦИЉ:
3. ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И ЗАШТИЋЕНА И УНАПРЕЂЕНА ЖИВОТНА СРЕДИНА
Оперативни циљ:
Очување природних ресурса

Просечан квалитет воде према станицама које се налазе у областима

Западнобачка	IV	Поморавска	IV
Севернобачка	III	Шумадијска	/
Јужнобачка	III/IV	Подунавска	IV
Сремска	II/III	Браничевска	III/IV
Севернобанатска	IV	Борска	III
Средњобанатска	IV	Зајечарска	III
Јужнобанатска	III/IV	Пиротска	II/III
Београдска	IV	Нишавска	III/IV
Мачванска	II/III	Јабланичка	III
Колубарска	/	Пчињска	/
Златиборска	II/III	Косовско-Митровичка	/
Моравичка	IV	Косовска	/
Рашка	III	Косовско-Поморавска	/
Расинска	III/IV	Пећка	/
Типличка	III	Призренска	/

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:
Воде водотока се по квалитету деле на класе, од најбоље до најслабије: I, II, III и IV. Класа квалитета воде мери се и приказује по мерним станицама, и изражава као просечан квалитет воде на нивоу области.
НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Индекс квалитета воде у Србији се заснива на међународној методи рачунања квалитета воде из 1976. године. Овај показатељ агрегира десет параметара физичко-хемијског и микробиолошког квалитета површинских вода. Десет параметара који се користе за рачунање индекса квалитета воде су: zasiћеност кисеоником, БПК5, амонијум јон, pH вредност, укупни азот, ортофосфати, суспендоване материје, температура, електропроводљивост и колиформне бактерије.

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:
Политика за заштиту воде и управљање водним ресурсима подразумева превентивне мере за смањење губитка воде, прекомерну употребу и загађивање водних ресурса. Одговарајуће просторно планирање и планирање намене земљишта могу дати одлучујући допринос побољшању квалитета воде. Из тог разлога, треба испитати утицај великих пројеката експлоатације воде путем процене територијалног и еколошког утицаја за шта су потребни подаци о квалитету воде на основу којих се могу одредити подручја приоритетних активности и на тај начин стимулисати локалне и регионалне институције како би предузимале одговарајуће активности.

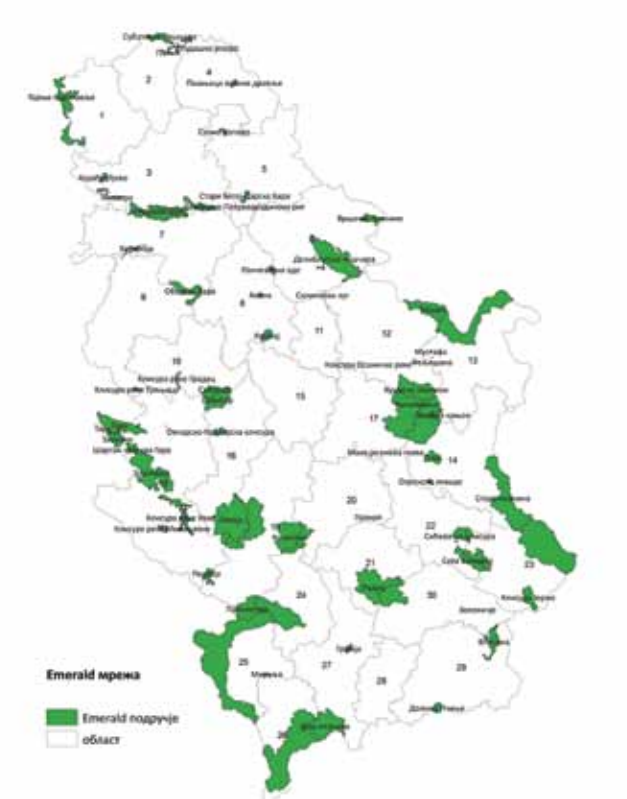
ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
С обзиром да се показатељ заснива на вредностима са мерних станица које су постављене на већим водотоцима постоји ризик од занемаривања мањих, а загађених водотока. Стога, потребно је овај показатељ додатно разрадити детаљнијим подацима из планова јединица локалне самоуправе. Показатељ је потребно повезати са показатељима којима се прати покривеност простора канализационом мрежом, намена простора за ППОВ, бесправна изградња у зони изворишта, међународна сарадња по питању транзитних вода.

Извор:
Агенција за заштиту животне средине
Министарство животне средине, рударства и просторног планирања

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ
На мерним станицама у Србији се 2011. године могу препознати воде квалитета свих класа, осим прве класе. Најбољи квалитет воде је измерен на мерној станици Криви Дол на реци Височици у Пиротској области где је стварна класа воде друга. Воде просечно најлошијег квалитета су регистроване у следећим областима: Западнобачкој, Севернобанатској, Средњобанатској, Београдској, Моравичкој, Поморавској и Подунавској, те је у овим областима потребно усмерити додатне напоре за побољшање квалитета површинских вода.

ПОКАЗАТЕЉ 91. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ПОДРУЧЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:
4. ЗАШТИЋЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ, И ПРЕДЕО
Оперативни циљ:
Лимитирано смањивање природних подручја – заштита природних станишта и очување биодиверзитета

Проценат територије републике Србије заштићен у оквиру Emerald мреже по областима

Западнобачка	7.52	Поморавска	15.98
Севернобачка	3.57	Златиборска	12.19
Јужнобачка	5.19	Рашка	17.43
Севернобанатска	0.99	Расинска	2.79
Средњобанатска	0.81	Топличка	14.16
Јужнобанатска	9.72	Нишавска	5.11
Сремска	5.89	Пиротска	30.36
Београдска	1.26	Косовско-митровачка	15.27
Мачванска	0.24	Пећка	40.30
Колубарска	3.61	Призренска	34.94
Подунавска	0.03	Косовска	9.44
Браничевска	10.44	Пчињска	3.11
Борска	16.10	Јабланичка	6.18
Зајечарска	22.46	Шумадијска	\
Моравичка	18.19	Косовско-поморавска	\

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ
Према Emerald мрежи највећи проценат територије са препознатим природним добрима је у Зајечарској, Пиротској, Пећкој и Призренској области. Многа од добара у Emerald мрежи нису заштићена у оквиру државног система заштите природних добара који ће бити представљен у извештају за 2012. годину. У оквиру Emerald мреже нема препознатих природних добара у две области, Шумадијској и Косовско-поморавској.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:
Заштићена природна подручја су у Србији дефинисана Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/09, 88/10, 91/10) чланом 27. Ради међународне упоредивости овај показатељ за 2011. годину се односи на природна подручја која су дефинисана Emerald мрежом Савета Европе чији је Србија члан. У складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС број 102/10“) Emerald мрежа је дефинисана као еколошки значајно подручје.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Процентуално учешће подручја дефинисаних Emerald мрежом у односу на површину области.

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:
На заштићеном природном подручју успостављају се режими заштите првог, другог и трећег степена у складу са којима се забрањују или ограничавају радови и активности за које се утврди да могу имати значајан неповољан утицај на биолошку разноврсност (биодиверзитет), вредности геонаслеђа и предела тог заштићеног подручја.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:
Овај показатељ у перспективи треба да се односи на мрежу Natura 2000 која је дефинисана за државе чланице Европске уније. Дефинисање подручја за мрежу Natura 2000 у Србији је у току и представља приоритетни стратешки пројекат ППРС-а за који је предвиђено да буде реализован до 2015. године. С обзиром да је одређивање Emerald подручја извршено 2008. године и да није предвиђено ревидирање, у следећим извештајима до дефинисања подручја Natura 2000 показатељ ће бити рачунат на основу природних подручја која су у државном систему заштите. Очекује се проглашење нових заштићених подручја у току 2012. године како би се до 2014. године дошло до циљне вредности од 10% територије Републике Србије на којој ће простор бити под режимом заштите у складу са Законом о заштити природе (у 2010. години под заштитом је било 6,3% територије).

Извор:
Завод за заштиту природе Србије
Покрајински завод за заштиту природе
Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину, Агенција за заштиту животне средине, Београд, 2011

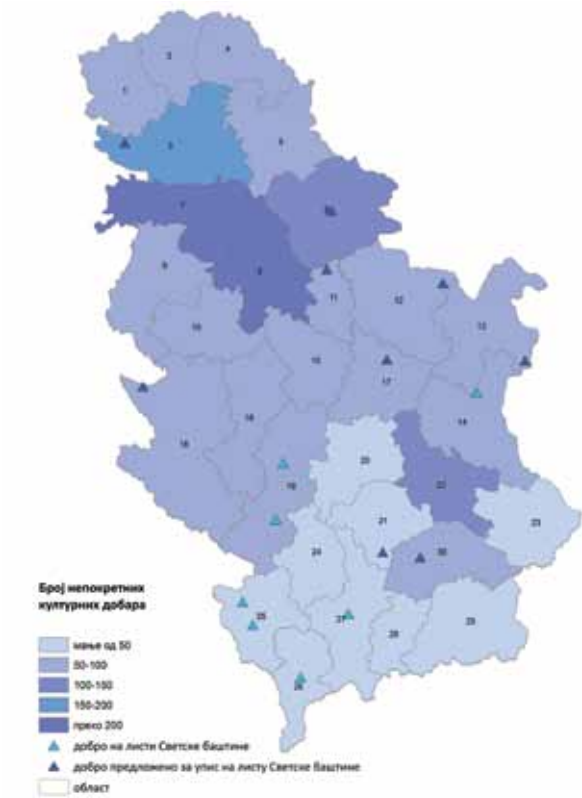
ПОКАЗАТЕЉ 92. БРОЈ ЗАШТИЋЕНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА У РЕГИОНУ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

4. ЗАШТИЋЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ, И ПРЕДЕО

Оперативни циљ:

Очување културних маркера и очување специфичног карактера предела

Област	Врсте културних добара				Степен заштите		Укупно
	СК	ПКИЦ	АН	ЗМ	ИЗ	ВЗ	
Београдска	348	9	21	7	15	50	385
Западнобачка	58	3	2	1	1	35	64
Јужнобачка	103	2	3	2	8	49	110
Јужнобанатска	158	11	12	8	17	69	189
Севернобачка	50	1	4	0	4	25	55
Севернобанатска	72	3	0	4	2	19	79
Среднобачка	52	1	1	1	1	33	55
Сремска	175	4	14	20	29	125	213
Златиборска	75	3	15	0	18	22	93
Колубарска	80	3	7	3	1	15	93
Мачванска	50	3	3	6	6	8	62
Моравичка	67	1	2	3	5	20	73
Поморавска	55	1	4	2	3	9	62
Расинска	34	2	3	2	2	20	41
Рашка	79	4	10	1	11	30	94
Шумадијска	80	2	4	2	6	16	88
Борска	40	6	26	1	9	5	73
Браничевска	72	2	15	1	1	9	90
Зајечарска	69	7	3	0	1	5	79
Јабланичка	49	0	6	0	1	5	55
Нишавска	127	2	6	5	6	11	140
Пиротска	29	1	2	0	1	6	32
Подунавска	54	0	0	1	3	7	55
Пчињска	28	1	1	0	1	9	30
Топличка	21	0	2	0	2	5	23
Косовска	11	1	1	0	3	0	13
Косовско-митровачка	10	0	0	0	6	0	10
Косовско-поморавска	5	0	0	0	4	0	5
Пења	22	0	0	0	20	0	22
Призренска	19	0	0	0	19	0	19
Укупно	2092	73	167	70	206	607	2402

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Највећи број непокретних културних добара налази се у Сремској и Београдској области, велики број заштићених добара је и у Јужнобанатској и Јужнобачкој области, као и у Нишавској области. У осталим областима је мањи број заштићених добара, нарочито у јужним деловима Републике. Такође се у табели може приметити велики број добара са степеном изузетне заштите у Сремској области, који је чак већи него у Београдској области где је већи укупан број заштићених добара.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Непокретна културна добра дефинисана чланом 2. Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94) су споменик културе (СК), просторно-културно историјска целина (ПКИЦ), археолошко налазиште (АН), знаменито место (ЗМ). Културна добра, у зависности од свог значаја, разврставају се у категорије: културна добра, културна добра од великог значаја (ВЗ) и културна добра од изузетног значаја (ИЗ). Централни регистар непокретних културних добара води и ажурира Републички завод за заштиту споменика културе.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Број заштићених културних добара у области, према врсти (СК, ПКИЦ, АН и ЗМ) и степену заштите (ИЗ и ВЗ). Сви наведени подаци су приказани у табели (број и степен заштите), док је на карти приказан само укупан број заштићених непокретних добара по областима.

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Према ППРС-у, основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите. Овим показатељем прати се број и статус заштите културних добара, као подршка основном концепту у области културног наслеђа који истиче различит приступ заштити, очувању и коришћењу културног наслеђа према циљевима просторног развоја појединих делова Републике Србије. Број културних добара и виши степен заштите повећавају развојне потенцијале територије на којој се налазе и указују на потребу за одрживим активирањем ових ресурса.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

У Програму имплементације ППРС-а је предвиђено да се рачуна површина територије под заштитом, а овај податак у 2011. години није расположив.

Извор:

Републички завод за заштиту споменика културе

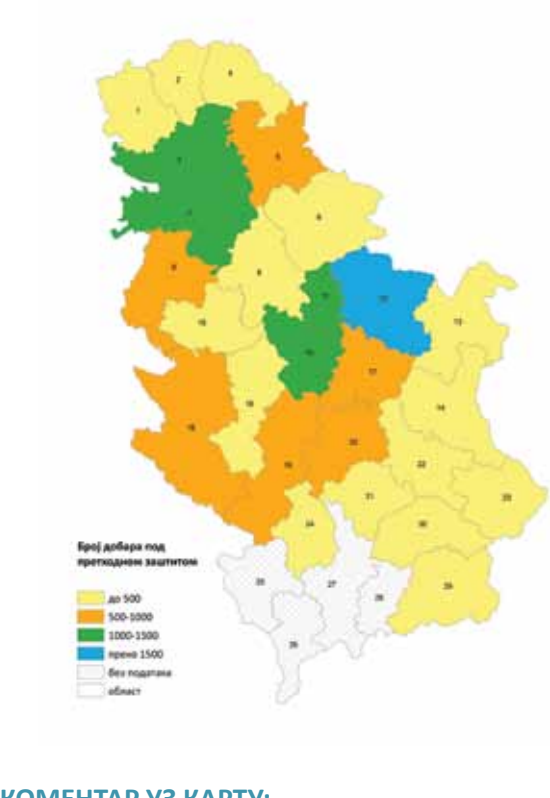
ПОКАЗАТЕЉ 93. БРОЈ ЛОКАЛИТЕТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА ПРЕДЛОЖЕНОГ ЗА ЗАШТИТУ

ОСНОВНИ ЦИЉ:

4. ЗАШТИЋЕНО И ОДРЖИВО КОРИШЋЕНО ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ, И ПРЕДЕО

Оперативни циљ:

Очување културних маркера и очување специфичног карактера предела

КОМЕНТАР УЗ КАРТУ:

На подручју Борске и Зајечарске области искоришћени су подаци из 2009. године који су коришћени за израду регионалног просторног плана ове две области. Подаци за Нишавску, Пиротску, Топличку и Јабланичку област су делимично расположиви. За Пчињску област су расположиви подаци за општине Бујановац и Прешево, у којима је рекогносцирање извршено 2006. и 2007. године, као и за општину Босилеград и град Врање.

На подручју Косова и Метохије је реконгнисирање извршено само у општини Лепосавић 2011. године. За подручје Јужнобачке области су надлежна два подручна завода, за град Нови Сад и за остатак области заједно са Западнобачком облашћу, што резултира већим бројем евидентираних добара под претходном заштитом. Поред Јужнобачке области највећи број добара под претходном заштитом евидентиран је у Браничевској, Подунавској, Сремској и Шумадијској области.

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

За 2011. годину је извршен први преглед добара под претходном заштитом у Србији за потребе просторног планирања и извештавања о стању просторног развоја. Три године предвиђене важећим законом не представљају реалан временски оквир за утврђивање културних добара. У ишчекивању новог закона о културним добрима потребно је употпунити и систематизовати евиденцију о добрима која уживају претходну заштиту како би се побољшао квалитет активности када је у питању ова тема.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Према члану 29. Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, 71/94) непокретна културна добра која уживају претходну заштиту су: некрополе и локалитети са археолошким, историјским, етнолошким или природњачким садржајем; стара језгра насеља; градитељски објекти, целине и делови градитељских објеката с историјским или архитектонским вредностима; споменици и спомен обележја посвећени значајним догађајима и личностима; куће у којима су рођене или су у њима радиле заслужне или истакнуте личности; зграде и места у природи везани за значајне историјске догађаје. Установа заштите евидентира добра која уживају претходну заштиту и дужна је да у року од две године утврди да ли евидентирана непокретност има споменичка својства и да у том року предложи утврђивање те непокретности за културно добро. Уколико евидентирана непокретност није утврђена за културно добро у року од три године од дана евидентирања, на ту непокретност неће се примењивати мере заштите утврђене Законом о културним добрима.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Процентуално учешће подручја дефинисаних Emerald мрежом у односу на површину области.

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Број непокретних културних добара која уживају претходну заштиту у свакој области.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Евиденција о културним добрима која уживају претходну заштиту не води се у централном регистру већ ту евиденцију воде подручни заводи за заштиту споменика културе. Иако је у важећем Закону о културним добрима предвиђено да се она добра која уживају претходну заштиту бришу из евиденције након три године уколико нису утврђена за заштиту, у евиденцији се могу наћи добра која су регистрована пре више од три године. Усвајање новог Закона је један од стратешких приоритета ППРС-а.

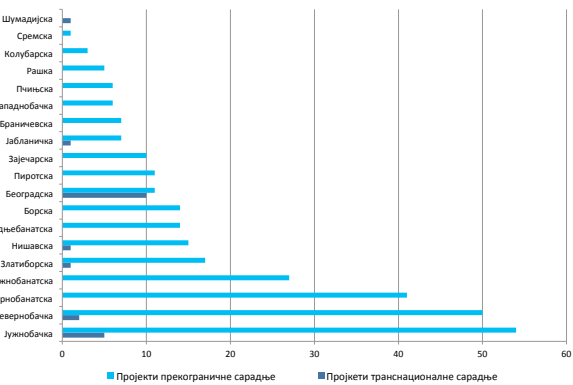
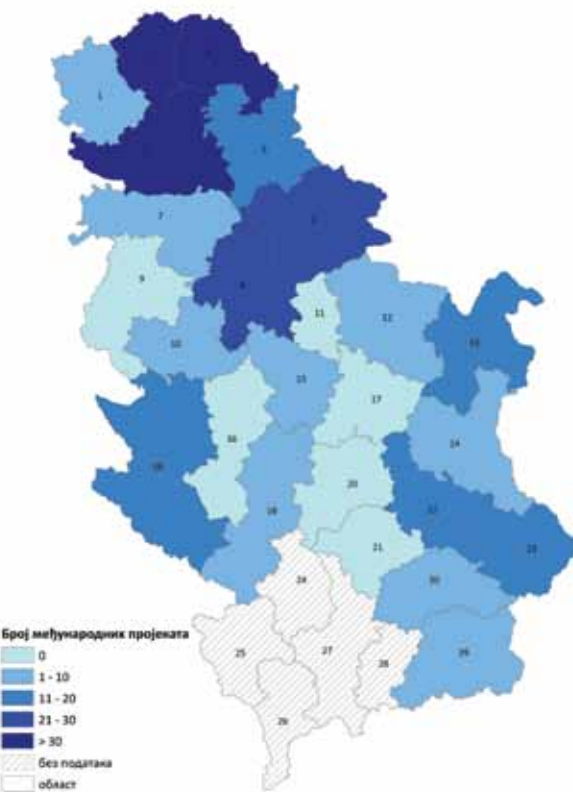
Извор:

Подручни заводи за заштиту споменика културе

ПОКАЗАТЕЉ 98. БРОЈ ПРОЈЕКТА СА МЕЃУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

ОСНОВНИ ЦИЉ:
5. ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРУЖЕЊЕ
Оперативни циљ:

Веће учешће у програмима и пројектима прекограничне и транснационалне сарадње

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Приметно је активније учешће у пројектима међународне сарадње у северним деловима Републике Србије, а нарочито у Бачкој и Банату. Мањи број пројеката у централним деловима земље последица је већег броја пројеката прекограничне сарадње који су по својој природи сконцентрисани у рубним деловима Републике. Ипак је у Сремској и Мачванској области, које су пограничне, број међународних пројеката мали сразмерно другим областима.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Пројекти прекограничне и транснационалне територијалне сарадње који се финансирају из IPA фонда за претприступну помоћ Европске уније. Прекогранична сарадња се реализује у оквиру појединачних програма са свим суседним државама сем Македоније и Албаније, док се транснационална сарадња реализује у оквиру транснационалног подручја Југоисточне Европе које обухвата 13 држава.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Број пројеката у оквиру међународне сарадње у које је укључена најмање једна институција резидент која представља општину у оквиру области.

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Територијална сарадња је значајан вид сарадње међу државама чланицама Европске уније, али и шире. Пројекти територијалне сарадње се у државама ЕУ финансирају из неколико фондова међу којима су најзначајнији Европски фонд за регионални развој, Европски социјални фонд и Кохезиони фонд. Фонд за претприступну помоћ IPA у оквиру кога се финансирају пројекти територијалне сарадње са државама кандидатима и потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ (међу којима је и Србија) је начин учешћа у територијалној сарадњи на европском континенту (за европске државе које нису кандидати и потенцијални кандидати постоји инструмент ENPI), а и вид припреме за пуноправно чланство у ЕУ.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Овај показатељ у перспективи треба да обухвати и друге пројекте међународне сарадње који нису финансирани из IPA фонда. У 2012. и 2013. години се наставља сарадња у оквиру програма који су дефинисани за период од 2007. до 2013. године, након чега ће бити дефинисан нови програмски циклус. Може се очекивати пораст броја пројеката који се финансирају из IPA фонда с обзиром да је Србија у марту 2012. године добила статус кандидата за чланство у ЕУ чиме су јој отворене преостале три од пет компоненти овог фонда.

Извор:

Влада Републике Србије, Канцеларија за европске интеграције, Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње

ПОКАЗАТЕЉ 105. НЕДЕЉНИ БРОЈ ЛЕТОВА ДО ЕВРОПСКИХ МЕГА ПОДРУЧЈА

ОСНОВНИ ЦИЉ:
5. ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНА ИНТЕГРИСАНОСТ У ОКРУЖЕЊЕ
Оперативни циљ:

Пропусност граница

MEGA подручје	Недељни број летова
Ајндховен	1
Амстердам	7
Атина	13
Барселона	2
Берлин	3
Беч	35
Брисел	3
Будимпешта	7
Букурешт	7
Цирих	21
Дизелдорф, Дортмунд, Келн	11
Франкфурт	21
Копенхаген, Малме	7
Лондон	11
Милано	4
Минхен	20
Осло	1
Париз	14
Рим	13
Солун	2
Штокхолм	4
Штутгарт	3
Варшава	3

СТАЊЕ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ

Посматрано на нивоу Европске уније, ниво доступности неког региона авио-транспортном одређује категорију региона као високо, средње и ниско доступног коришћењем овог вида саобраћаја. Подаци који се односе на Србију указују на: 1. Потребу да се повећа број области у Србији које су директно повезане са европским МЕГА подручјима са садашње једне области (Београдске) на више њих, и 2. Потребу да се анализира и повећа доступност осталих подручја у Србији постојећем међународном аеродрому Никола Тесла у Београду и другим потенцијално новим аеродромима.

ОПИС ПОКАЗАТЕЉА:

Овај показатељ приказује број повратних летова у току једне године од Београда до европских престоница које су у категорији МЕГА подручја, са циљем праћења просторног развоја ваздушног саобраћаја Републике Србије.

НАЧИН МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Просечан недељни број повратних летова у току једне године до европских престоница које су у категорији МЕГА подручја (Metropolitan European Growth Area) (према ESPON категоризацији МЕГА подручја).

ЗНАЧАЈ ПОКАЗАТЕЉА ЗА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ:

Показатељ омогућава праћење основног циља просторног развоја ваздушног саобраћаја Републике Србије, а то је: да ваздухопловни систем постане интегрални део европског ваздухопловног система, а ваздухопловни саобраћај прерасте у главни вид транспорта на релацијама дужином од 45 минута летења, уз могућност да сваки регион у будућности има аеродром одређене категорије. Основна концепција просторног развоја аеродромске инфраструктуре заснива се на реализацији пројеката који стимулишу развој постојеће мреже у циљу повезивања аеродрома унутар Републике Србије и са околином, уз реконструкцију и рехабилитацију мреже локалног карактера.

ОГРАНИЧЕЊА МЕРЕЊА ПОКАЗАТЕЉА:

Подаци коришћени за мерење овог показатеља добијени су из званичног реда летења који је подложен ненајављеним променама, ванредним летовима и отказивању летова. Резултати добијени на овакав начин сугеришу трендове пре него прецизан број летова.

Извор:

Аеродром Никола Тесла, Београд, Ред летења, 30. октобар 2011 – 24. март 2012. године

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРИОРИТЕТНИХ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Планска решења ППРС-а могу се препознати у секторским поглављима овог плана, у оквиру одељака о концепцији развоја. На крају сваког секторског поглавља издвојени су стратешки приоритети који представљају приоритетна планска решења будућег развоја. Међу стратешким приоритетима којих укупно има 292 за све секторе у ППРС-у, у Програму имплементације ППРС-а за 2011-2015. годину издвојена су 125 приоритета у оквиру којих се могу препознати по један или више пројеката. Пројекти којима се конкретизује остварење стратешких приоритета разрађени су у складу са чланом 59. Закона о планирању и изградњи (Службени гласник РС, бр. 72/2009, 81/2009-исправка, 64/2010, 24/2011) тако што су препознате институције надлежне за њихову реализацију, извори и износи финансирања, као и динамика реализације. У оквиру динамике реализације назначени су почетак и крај реализације приоритетних стратешких пројеката, а за неке од пројеката и фазе у реализацији (видети „Аналитичке картице стратешких приоритета ППРС и његовог Програма имплементације“ на Интернет презентацији РАПП-а). Програмом имплементације ППРС-а предвиђено је да се у годишњим извештајима о остварењу ППРС-а и стању просторног развоја прати ток реализације препознатих пројеката; такође, остављена је и могућност издвајања нових пројеката из осталих стратешких приоритета ППРС-а, који нису разрађени у важећем Програму имплементације ППРС-а. Поред основног задатка који се односи на праћење реализације приоритетних стратешких пројеката, постоји и могућност ажурирања и допуне већ разрађених пројеката, с обзиром да за мањи број тих пројеката подаци за разраду нису били доступни приликом израде Програма имплементације ППРС-а.

Приоритетни стратешки пројекти за које је предвиђено да реализација буде завршена 2011. године:

- побољшање, рехабилитација и реконструкција на постојећем државном путу I реда, рута 5 (SEETO): Парафин - Бољевац - Зајечар - Вршка чука (граница са Бугарском) (Е-761, М-5)
- реконструкција трафо-станице 400/220 kV НИШ 2
- реконструкција трафо-станице 400/220 kV БЕОГРАД 8
- реконструкција трафо-станице 400/220 kV НОВИ САД 3
- далековод 400 kV Ниш 2 – Лесковац 2 – Врање 4 – граница Македоније
- далековод 110 kV Врање 1 – ЕВП Ристовац увођење у трафо-станицу Врање 2 (нови објекат)

У годишњем извештају о просторном развоју за 2012. годину било би пожељно да у потпуности буде попуњена табела 125 стратешких приоритета. За 2013. било би пожељно да буду преиспитани остали стратешки приоритети који нису детаљно разрађени у Програму имплементације ППРС-а за 2011-2015. У годишњем извештају о просторном развоју за 2014. годину требало би да буде направљен пресек стања реализације приоритетних стратешких пројеката и стратешких приоритета у целини. Уколико реализација појединачних пројеката и остварење неких приоритета из периода од 2011. до 2015. године не буду могућа у том периоду, могућност њиховог уврштавања у Програм имплементације ППРС-а за период од 2016. до 2020. године треба да буде размотрена.

Веза приоритетних стратешких пројеката и показатеља просторног развоја је задатак који треба да буде постављен као циљ за наредне годишње извештаје о просторном развоју. Стање просторног развоја оцењено на основу показатеља треба да потврди потребу реализације дефинисаних приоритетних стратешких пројеката и да укаже на потребу за дефинисањем нових планских решења (и пројеката који произилазе из њих). Дефинисање планских решења, приоритета и пројеката треба да буде засновано на оцењивању просторног развоја преко показатеља и да представља основу за формулисање одговарајуће политике просторног развоја зарад постизања основних и оперативних циљева просторног развоја Републике Србије.

ПОКРИВЕНОСТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ПРОСТОРНО-ПЛАНСКОМ ДОКУМЕНТАЦИЈОМ

У току 2011. године у службеним гласилима Републике Србије објављени су следећи усвојени просторни планови:

Просторни план	Службено гласило
Регионални просторни планови	
Тимочка Крајина	"Службени гласник РС", бр. 51/2011
Административно подручје града Београда	"Службени гласник РС", бр. 45/2011
АП Војводина	"Службени гласник АПВ", бр. 22/2011
Просторни планови подручја посебне намене	
Инфраструктурни коридор државног пута I реда бр. 21 Нови Сад-Рума-Шабац и државног пута I реда бр. 19 Шабац-Лозница	"Службени гласник РС", бр. 40/2011
Систем продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш)	"Службени гласник РС", бр. 19/2011
Специјални резерват природе „Засавица“	"Службени гласник РС", бр. 66/2011
Инфраструктурни коридор за ДВ 2х400кВ ТЦ Панчево 2 - граница Румуније	"Службени лист АПВ", бр. 3/2012
Специјални резерват природе Ковиљско – петроварадински рит	"Службени лист АПВ", бр. 3/2012
Специјални резерват природе Горње Подунавље	"Службени лист АПВ", бр. 3/2012
Просторни планови градова и општина	
Алексинач	„Службени лист општине Алексинач“, бр. 4/2011
Александровац	„Службени лист општине Александровац“, бр. 4/2011
Велико Градиште	„Службени лист општине Велико Градиште“, бр. 2/2011
Врбас	„Службени лист општине Врбас“, бр. 7/2011
Дољевац	„Службени лист града Ниша“, бр. 16/2011
Жабари	„Службени гласник општине Жабари“, бр. 3/2011
Жагубица	„Службени гласник општине Жагубица“, бр. 2/2011
Кнић	„Службени гласник општине Кнић“, бр. 5/2011
Кучево	„Службени гласник општине Кучево“, бр. 4/2011
Лапово	„Службени гласник општине Лапово“, бр. 8/2011
Ниш	„Службени лист града Ниша“, бр. 45/2011
Прокупље	„Службени лист општине Прокупље“, бр. 44/2011
Свилајнац	„Службени гласник општине Свилајнац“, бр. 2/2011
Шид	„Службени лист општина Срема“, бр. 1/2011

Већина наведених просторних планова приказана је на картама у Програму имплементације ППРС-а који је усвојен крајем 2011. године тако да ће промене у односу на те карте бити уочљиве тек у Извештају о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја за 2012. годину. С обзиром да су преосталих пет регионалних просторних планова у фази нацрта или јавног увида велика је вероватноћа да ће они бити усвојени у току 2012. године, док је за просторне планове јединица локалних самоуправа то мање извесно. Покривеност простора са ове две врсте просторних планова је приказана као Показатељ 37. Истовремено, у току је израда већег броја просторних планова посебне намене за области инфраструктуре, водопривреде, заштите природних и културних добара, рударских басена. Они се у великом броју случајева везују за приоритетне стратешке пројекте из Програма имплементације ППРС-а и самог ППРС-а.

ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ ЗА ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Програмом имплементације ППРС-а за период 2011-2015. година предвиђен је фазни развој информационог система за праћење и оцењивање (у даљем тексту: ИСПО) имплементације утврђених стратешких развојних решења.

ИСПО ће бити реализован као део –тј. модул- свеобухватног информационог система о просторном развоју Републике Србије (у даљем тексту: ИСПРостор), на чијем се успостављању већ ради у Републичкој агенцији за просторно планирање (у даљем тексту: РАПП). Централно место овог будућег система просторног планирања заузимаће база података ПРОСТОР.

У циљу целовитог и ефикасног информисања о статусу активности на успостављању ИСПО-а, овај део Извештаја о стању просторног развоја за 2011. годину садржи опис следећих елемената:

- преглед свих активности планираних у оквиру Програма имплементације ППРС-а за период 2011-2015. година на успостављању ИСПО-а;
- преглед статуса активности на успостављању ИСПО-а реализованих у 2011. години; и
- преглед активности на успостављању ИСПО-а планираних за 2012. годину.

ОПШТИ ПРЕГЛЕД ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА УСПОСТАВЉАЊУ ИСПО-А

Првим Програмом имплементације ППРС-а предвиђен је иницијални 4-годишњи период развоја ИСПО-а. Након овог периода, модуларно развијени ИСПО требао би заједно са другим деловима будућег ИСПРостор-а да представља целину, односно основу за 1) праћење развоја простора и доношење информисаних одлука и 2) интегрално планирање и усмеравање развоја на територије Републике Србије.

Поменути 4-годишњи период развоја подељен је на четири 1-годишње фазе, које ће обухватити следеће активности на формирању ИСПО-а:

- а) дефинисање концептуалног решења модула, тј. модела;
- б) прикупљање података о приоритетним стратешким пројектима и показатељима просторног развоја; и
- в) изградњу одговарајуће ГИС-оријентисане базе података за прикупљене податке ИСПО-а, као и ППРС-а и других просторних планова уопште.

С обзиром на значај решења концепта за каснију могућност интеграције и повезивања ИСПО-а -па и ИСПРостор-а- са другим релевантним информационим системима, прве две фазе (2011. и 2012. година) посвећене су ускључиво активностима израде модела. Основна функција модула ИСПО-а биће прикупљање и чување метаподатака и података показатеља просторног развоја и приоритетних стратешких пројеката дефинисаних у ППРС-у и његовом Програму имплементације.

Након активности моделирања, биће изграђена база података чије ће технолошко решење омогућити флексибилност, скалабилност и развојност ИСПО-а и ИСПРостор-а уопште у будућности. Овај период обухватиће наредне две фазе, које ће трајати, такође, две године (2013. и 2014. година).

Год I (2011)	Год II (2012)	Год III (2013)	Год IV (2014)
Имплементација препорука и захтева произашлих из Пројекта Plan4All	Селективна имплементација елемената спецификација података за обухваћене теме из Анекса II и III Програма INSPIRE	Припрема спецификације модела ИСПО, односно базе података ПРОСТОР, и др. тендерске документације потребне за развој концептуалног решења	Тестирање и имплементација развијеног решења ИСПО-а, односно базе података ПРОСТОР и ИСПРостор-а
Израда и усвајање првог Програма имплементације ППРС-а за период 2011-2015. година	Обухват релевантног садржаја других просторно планских докумената (регионалних, ПППН и просторних планова јединица локалне самоуправе)	Објављивање тендера и развој ГИС-оријентисане базе података ПРОСТОР са модулом ИСПО (са уносом постојећих података показатеља просторног развоја, приоритетних стратешких пројеката и ППРС-а)	Израда и објављивање четвртог Извештаја о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја са статусом претходно изабраних, и последњег сета показатеља просторног развоја
Израда и објављивање првог (годишњег) Извештаја о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја, тј. о спровођењу Програма имплементације ППРС-а, са статусом изабраних показатеља просторног развоја	Израда и објављивање другог Извештаја о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја са статусом претходно изабраних и додатних показатеља за процену просторног развоја	Израда и објављивање трећег Извештаја о остваривању ППРС-а и стању просторног развоја са статусом претходно изабраних и додатних показатеља просторног развоја	Ревизија Програма имплементације ППРС-а за период 2011-2015. година, и припрема новог Програма имплементације ППРС-а за период 2016-2020. година

Табела 1: Акциони план развоја ИСПО ППРС-а (Програм имплементације ППРС-а 2010-2020. година за период 2011-2015. година, 2011)

С обзиром на наглашену међусобну повезаност и утицаје фаза изградње решења ИСПРостор-а и њеног интегралног модула ИСПО-а, од кључног је значаја да активности сваке фазе буду реализоване у целини и на оптималан начин, уз максималну комуникацију и консултације са свим субјектима и интересним групама планског управљања развојем у Републици Србији, и шире.

У будућности, ИСПРостор ће бити развијан у правцу формирања капацитета потребних за примену савремених метода анализе и успостављања предности инфраструктуре планског усмеравања развоја у Србији.

ПРЕГЛЕД СТАТУСА АКТИВНОСТИ НА УСПОСТАВЉАЊУ ИСПО-А ЗА 2011. ГОДИНУ

Све три главне групе активности на успостављању ИСПО за имплементацију ППРС-а планиране за 2011. годину реализоване су у предвиђеном обиму.

- I. У периоду од јануара до маја 2011. године, упоредо са припремом иницијалног нацрта модела метаподатака и података за ППРС, односно базе података ПРОСТОР, израђен је и модел података модула ИСПО-а. Другим речима, у току 2011. године израђена је иницијална верзија концептуалног модела података за просторне планове и планирање уопште. Овај концепт обухвата:
 - i. Предлог модела метаподатака за ППРС који је израђен у складу са важећим ISO стандардима, препорукама иницијативе Plan4All у оквиру Програма INSPIRE, и резултатима пројекта НИГП-а у Србији. Овим моделом утврђен је и дефинисан низ основних података и информација потребних за идентификацију ППРС-а, као и идентификацију било ког другог плана или планског документа у Србији (укључујући урбанистичке планове);
 - ii. Први нацрт модела података ППРС-а који је израђен у складу са препорукама иницијативе Plan4All, у делу који се односи на планске податке, и у складу са препорукама за поједине теме Програма INSPIRE, које допуњују планске податке са секторским подацима и информацијама (дефинисаним на бази тематских и рефералних карата ППРС-а); и
 - iii. Концептуални модел модула ИСПО-а са низом података и информација потребних за дефинисање, праћење и оцењивање статуса елемената имплементације ППРС-а, који обухватају 106 показатеља просторног развоја и 125 стратешких приоритета, односно пројеката. У складу са надлежностима РАПП-а, овим моделом обухваћени су и одређени резултати Програма ESPON. Приступ изради концептуалног модела и његових модула успешно је презентован и верификован у априлу 2011. године на међународној радионици Пројекта Plan4All «Просторно планирање у Југоисточној Европи» одржаној у Љубљани, Словенија.
- II. Упоредо са завршном фазом претходне групе активности, и паралелно са промотивним скуповима у четири града Србије (Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу), у периоду од маја до јуна 2011. године израђен је нацрт дела Програма имплементације ППРС-а који се односи на изградњу ИСПО-а, односно формирање базе података ПРОСТОР централне за будући ИСПРостор. Предложени модели и речници метаподатака и података у Програму имплементације ППРС-а, који су представљени на колегијуму Министарства за животну средину, рударство и просторно планирање (у јуну 2011. године), као и на састанку са међуминистарском Радном групом за ППРС (у јулу 2011. године), послужили су као платформа за консултације и усклађивања предложених решења до новембра 2011. године, тј. до његовог усвајања 1. децембра 2011. године.
- III. У законски предвиђеном року, у периоду од новембар 2011. године до марта 2012. године, израђен је и први годишњи Извештај о просторног развоја Републике Србије. На овај начин, извршено је прво тестирање и допуна иницијалне структуре и садржаја модела модула ИСПО-а, а прикупљени су и први конкретни подаци потребни за дефинисање показатеља просторног развоја и процену њиховог статуса.

Такође, од јануара 2012. године у РАПП-у је успостављена нова организациона јединица, Одељење за информациони систем о просторном развоју Републике Србије. Ова јединица пружаће организационе, управљачке и правне основе и капацитете за успостављање ИСПО-а и развој ИСПРостор-а у будућности уопште, као једног од стратешких информационих система Републике.

У погледу динамике, све активности планиране за 2011. годину на изради концептуалног модела ИСПО-а и ИСПРостор-а, спроведене су у предвиђеним роковима. У складу са Табелом 1, сва предвиђена иницијална усклађивања са важећим домаћим и међународним стандардима и иницијативама у домену управљања просторним подацима успешно су спроведена. Стога, досада израђена решења представљају солидну платформу за развојне активности планиране у 2012. години, и на даље.

ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА УСПОСТАВЉАЊУ ИСПО-А ПЛАНИРАНЕ ЗА 2012. ГОДИНУ

Активности на изради модела и успостављању модула за праћење и оцењивање имплементације ППРС-а планиране за реализацију у 2012. години, обухватиће задатке неопходне за утврђивање прве верзије структуре и садржаја ИСПО-а, као и базе података ПРОСТОР у целини. Другим речима, иницијални модел базе података ПРОСТОР израђен у току 2011. године биће проверен и допуњен у складу са праксом и законском основом планског управљања развојем у Републици Србији. За дефинисање ове прве званичне верзије модела метаподатака и података за имплементацију ППРС-а планиране су за реализацију три групе активности.

- I. У складу са Програмом рада РАПП-а за 2012. годину, у периоду од априла до новембра планирана је у оквиру модела будуће базе података ПРОСТОР селективна имплементација препорука првих верзија спецификација података за теме које су обухваћене Анексима II и III Програма INSPIRE. Такође, с обзиром на системски приступ планском усмеравању просторног развоја, модел базе података ПРОСТОР биће прилагођен потребама садржаја просторних планова мањих територијалних јединица (односно регионалним просторним плановима, просторним плановима подручја посебне намене и просторним плановима јединица локалних самоуправа). У смислу модула ИСПО, претходно наведене активности омогућиће унос података о приоритетним стратешким пројектима у базу података ПРОСТОР, и одатле створити услове за анализу њиховог утицаја на развој одређеног подручја, тј. на статус показатеља просторног развоја на различитим територијалним нивоима. На основу овог интегралног модела базе података ПРОСТОР, који поред модула ИСПО-а обухвата и модел метаподатака за просторне планове, биће израђене спецификације потребне за реализацију ове базе у III години (2013. године).
- II. Паралелно са активностима из прве групе, биће прикупљани подаци потребни за дефинисање и процену статуса показатеља просторног развоја и приоритетних стратешких пројеката за други Извештај о стању просторног развоја за 2012. годину. Подаци ће бити прикупљани у Excel формату чија ће структура одговарати предложеном моделу за модул ИСПО-а, што ће омогућити тестирање предложеног модела, с једне стране, и олакшати каснију миграцију – односно, унос- истих података у будућу базу података ПРОСТОР, с друге стране.
- III. У складу са могућностима и временом, формирано Одељење за ИСПРостор - као трећу групу активности - припремиће графичке и алфа-нумеричке податке и метаподатке за ППРС-а за унос у будућу базу података ПРОСТОР. Исте активности биће реализоване и за друге просторне планове кроз које се врши имплементације стратешких мера и решења ППРС. С обзиром да РАПП нема податке просторних планова нижих територијалних јединица у дигиталном формату погодном за коришћење у ГИС окружењу, ова група активности подразумеваће спровођење низа задатака и поступака чија је реализација временски и радно захтевна, што ствара ризик у погледу остварења овог оперативног циља до краја 2012. године.

Коначно, с обзиром на значајан обим наведених послова у задатом временском оквиру, успех реализације активности планираних у 2012. години зависиће од низа услова, посебно расположивих људских и финансијских ресурса, као и услова радног процеса уопште.

КА ОЦЕНИ СТАЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Собзиром на недостатке или неразвијеност поузданих извора релевантних података и информација за оцену стања развијености простора Републике Србије, као и фазни методолошки приступ операционализацији показатеља и реализацији стратешких приоритета дефинисаних ППРС-ом, овај –уједно, први- Извештај о остварењу ППРС-а и стању просторног развоја има искључиво информативни карактер.

Другим речима, мерења, процене и прикази стања просторног развоја презентовани у ово Извештају, представљаће објективну референтну основу за синтезну оцену просторног развоја Републике Србије у наредним годишњим извештајима.

Конечно, овим Извештајем отворен је пут ка моделу кооперације Републичке агенције за просторно планирање са Републичким заводом за статистику и Републичким геодетским заводом, који ће подстаћи и друге развојне актере у Републици Србији на активнију сарадњу на креирању свеобухватних извештаја потребних за доношење реалних оцена и одлука у будућности.

ОГ ПРОСТОРИ
ИЗВЕШТАЈ
УБЛИКЕ ПЛАНА
РБИЈЕ
2014 ИЗВЕШ